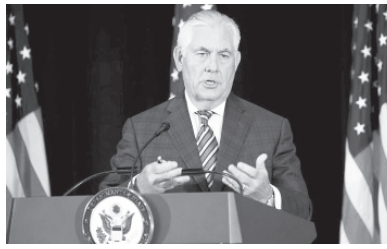

Реформи.net

Чому Верховна Рада йде на канікули, не забезпечивши жодного суттєвого перетворення
» стор. 4

І як друг, і як інспектор

Київ відвідав держсекретар США Рекс Тіллерсон
» стор. 8

Чи дістанеться на горіхи?

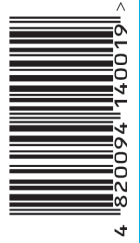

Держпродспоживслужба спробує врегулювати скандальний експорт волоського горіха
» стор. 7

Україна молода

Вівторок, 11 липня 2017 року

№ 83 (5244)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 26,02 грн.
1 € = 29,70 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

НАТО допоможе

Росія повинна вивести своїх військових з України та припинити підтримувати бойовиків озброєнням та управлінням, заявив Генсек Північноатлантичного Альянсу

» стор. 2

Вступ до Альянсу — один із ключових пріоритетів України.
Фото УНІАН.

Єнс Столтенберг
Генеральний секретар НАТО

«НАТО твердо стоїть на позиції територіальної цілісності й суверенітету України. Ми ніколи не визнавали і не визнаємо незаконну анексію Криму».

■ АКТУАЛЬНО

Пенсії — 3000 грн., зарплати — 5000 грн.

Олег Ляшко пропонує альтернативу пенсійній реформі уряду

Ляшко на автобусній зупинці в Чернівці поговорив із людьми про наболіле.

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Пенсійна реформа від РПДЛ передбачає підвищення та осучаснення пенсій, подолання соціальної несправедливості, а не підвищення пенсійного віку та страхового стажу, як пропонує уряд.

«У законопроекті урядової пенсійної реформи чітко написано — для отримання мінімальної пенсії потрібно 35 років страхового стажу, а якщо в людини немає такого стажу, вона має право вийти на пенсію тільки у 65 років. Тобто уряд хоче підняти і трудовий стаж, і пенсійний вік. Середня тривалість життя в Україні — 62-63 роки. Таким чином, більшість українців просто не отримають пенсії, бо не доживуть до них, хоча і все життя сплачували внески до Пенсійного фонду», — обурився Ляшко.

На думку народного депутата, урядова пенсійна реформа не вирішує головної проблеми — подолання бідності в Україні. Натомість фракція Радикальної партії знає, як це зробити.

«Для того щоб були високі пенсії, українці повинні мати ви-

сокі зарплати. А якщо 4 мільйони людей в державі отримують мінімальну зарплату, то вони матимуть і таку ж мізерну пенсію. Ми вимагаємо радикально підвищити мінімальну зарплату — з 1 жовтня вона має бути 5000 гривень, а з нового року — зрости ще на 1500 гривень і так — три наступні роки. Щоб мінімальна зарплата в Україні була хоча б 10000 гривень на місяць», — підкреслив лідер опозиційної фракції.

Мінімальна пенсія, за радикалів, повинна бути 3000 гривень. Кошти для негайного підвищення пенсій у держбюджеті є, впевнений Ляшко.

«У результаті підвищення вдвічі мінімальної зарплати з нового року ми маємо додаткові надходження до Пенсійного фонду — близько 12 млрд. гривень. Вважаємо, що за рахунок цих коштів є можливість насамперед перерахувати так звані соціальні пенсії півмільйону людей, які отримують 947 грн. на місяць, та збільшити пенсії людям, які мають по 30, 40, 50 років трудового стажу, а отримують 1500 гривень на місяць», — підсумував народний депутат. ■

Свідокія ФЕЦЕНКО

«Триваюча російська агресія пробудила НАТО, по суті, серйозно активізуватися. Я можу навіть висловити припущення, що НАТО прокинувся і це надало Альянсу «друге дихання». Союзники ще більше впевнилися у необхідності об'єднання всіх своїх зусиль для взаємного захисту, важливості підвищення видатків на оборону і збільшення своєї присутності у світі», — сказав учора Петро Порошенко на засіданні Комісії Україна—НАТО у Києві. І додав: «Наголошую, що вага і роль НАТО ще більше зростає в умовах нових викликів міжнародній безпеці в контексті подій, що відбуваються навколо України». Також Президент України заявив, що НАТО прийняв пропозицію з боку України щодо початку обговорення плану членства країни в Альянсі.

Вступ України до НАТО є одним із пріоритетних завдань для України. Нині проводять підготовчі роботи, намагаються реформувати армію, переводять її на стандарти Альянсу. До Києва з візитом прибули члени найвищого керівного органу НАТО — Північноатлантичної ради. Очолив делегацію 29 послів країн-членів Альянсу Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг.

Україна зустріла партнерів по НАТО як країна, що законодавчо визначила вступ до Альянсу одним із ключових чинників своєї державної політики. 6 липня Президент Петро Порошенко підписав відповідний Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зовнішньополітичного курсу України». Тим часом минуло 20 років підписання Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО.

«Конфлікт і надалі забиратиме життя людей, вже загинуло понад 10 тисяч людей, у тому числі 3 тисячі цивіль-

■ СПІВРОБІТНИЦТВО

НАТО допоможе

Росія повинна вивести своїх військових з України та припинити підтримувати бойовиків озброєнням та управлінням, заявив Генсек Північноатлантичного Альянсу

Єнс Столтенберг.
Фото УНІАН.

них. Очевидно, що режим припинення вогню не виконується, і ми занепокоєні зростанням загроз для спостерігачів ОБСЄ», — сказав Столтенберг. Він підкреслив, що Мінські угоди залишаються єдиним шляхом до миру, а Росія повинна вивести своїх військових з України та припинити підтримувати бойовиків своїм озброєнням та управлінням. Генсек Альянсу заявив: «НАТО твердо стоїть на позиції територіальної цілісності і суверенітету України. Ми ніколи не визнавали і не визнаємо незаконну анексію Криму».

Із коментарів Петра Порошенка журналістам ви-

пливає, що заявку на отримання ПДЧ Україна має намір подати у 2020 році: «У нас є чіткий план дій. Ми маємо план на три роки. Ми впевнені, що дискусія наблизить нас до подання відповідної заявки». Президент окремо наголосив, що на даний момент «Україна не відповідає критеріям членства, бо 20 років нічого не робилося».

Варто зауважити, що президентський термін Петра Порошенка спливає у 2019 році, і нагадати, що 3 квітня 2008 року на саміті в Бухаресті Україна не одержала запрошення до Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ). ■

■ НА ФРОНТІ

Міномети не змовкають

Ворог нарощує вогневу активність на Донбасі: кожен четвертий обстріл є мінометним

Іван БОЙКО

Штаб АТО відзначає посилення ворожих обстрілів на всіх напрямках східного фронту впродовж минулої неділі: зокрема, окупанти 38 разів відкривали вогонь по позиціях ЗСУ. Приблизно кожен четвертий обстріл був мінометним.

«Російсько-окупаційні війська нарощують свою вогневу активність уздовж усієї лінії зіткнення. У порівнянні з попередніми днями кількість та інтенсивність ворожих обстрілів збільшилися майже вдвічі», — констатують у штабі АТО. Зокрема, на мариупольському напрямку під мінометними обстрілами ворога опинилися позиції Української армії в районі Березового, Новотроїцького, Красногорівки та Новомихайлівки.

Зауважимо, що саме минулими вихідними на цьому напрямку фронту побували депутати Європарламенту

Даріуш Росаті та Міхаель Галер, які разом із кількома нардепами українського парламенту — Марією Іоновною, Ірино Фриз та Миколою Княжицьким — на власні очі побачили зруйноване ворожими обстрілами селище Широкине. Як повідомила перший віце-спікер Верховної Ради Ірина Геращенко, Широкине вразило делегацію, адже селище неможливо відновити й відбудувати. За її словами, українські депутати в ПАРЄ роблять усе можливе, аби якомога більше європейських партнерів побачили наслідки російської гібридної війни проти України й усвідомили брехливість і небезпечність путінського режиму. Після Широкиного делегація європарламентаріїв вирушила до прифронтового Маріуполя. Там вона поспілкувалася з переселенцями, які були змушені залишити свої домівки через агресію окупантів, та морськими піхотинцями, що обо-

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Контррозвідка СБУ провела спецоперацію, в ході якої було затримано російського полковника Валерія Гратова з позивним «Саніч», який є інструктором бойовиків Донбасу, в минулому — керівник особистої охорони лідера невизнаного Придністров'я. Спійманого окупанта також вважали близьким другом нині знищених ватажків терористів «Мотороли» та «Гві», він також тісно спілкувався з самопроголошеним лідером «ДНР» Олександром Захарченком.

Як повідомив журналіст Андрій Цаплієнко, українська контррозвідка отримала дані про намір ФСБ Росії призначити заступником «міністра держбезпеки Придністров'я» свою людину. Головна умова — він має бути кадровим військовим із досвідом бойових дій на Донбасі. На цю посаду обрали саме Гратова, який воює проти ЗСУ ще з часу боїв під Іловайськом у серпні 2014 року. «Саніч», або ж російський полковник Валерій Гратов, намагався втекти до Придністров'я з підробленим українським паспортом. Член колегії МВС, депутат Антон Геращенко пізніше повідомив, що підготовка операції з виманювання та затримання «старого розбійника», російського полковника Валерія Гратова, тривала півроку.

роняють південну частину фронту. Депутати Європарламенту також побували у прифронтовому райцентрі Волноваха.

На донецькому напрямку ворог демонструє вогневу активність переважно в районі Авдіївки, обстрілюючи з мінометів одразу кілька «опорників» ЗСУ на підступах до міста. Тоді як на луганському напрямку мінометних обстрілів зазнали позиції ЗСУ в районі Кримського та Новотошківського. Але на цьому терористи «ЛНР» не зупинилися: посеред білого дня ворог накрив мінами мирні квартали міста Золоте, де нібито мало відбулися відведення сил та озброєнь.

І хоча на передовій захисники України не зазнали втрат, Міноборони повідомило, що минулої неділі в Дніпрі в лікарні ім. Мечникова помер від отриманих на мариупольському напрямку поранень один український воїн. Радник «губернатора» Дніпропетровщини Тетяна Губа уточнила, що йдеться про 36-річного бійця 59-ї бригади Олексія Тимощука. За його життя лікарі боролися майже два тижні, адже вкрай важкі осколкові поранення голови, очей, грудної клітки, живота воїн отримав іще 29 червня. У Олексія залишилося троє дітей.

Вічна пам'ять! ■

СИЛА ДУХУ

Нескорена нація фестивалить

На Черкащині втретє провели фест «Холодний Яр»

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині цими вихідними відбувся Всеукраїнський інформаційно-просвітницький фестиваль нескореної Нації «Холодний Яр». У село Грушківка Кам'янського району з'їхалися тисячі патріотів з усіх регіонів країни, аби більше дізнатися про історію та культуру рідної України.

«Ми з друзями встигли побувати на драйвових виступах українських гуртів. Із задоволенням послушали «Тартак», «Чумацький шлях», «Тінь Сонця», «Дримбу Да Дзигу», «Залізний хрест», Go-a, «ВІЯ», «Новимний Кудень» та інших», — ділиться враженнями з «УМ» житель черкаського міста Сміла Сергій Поповиченко.

Він каже, що за три дні фестивалю, який тривав із п'ятниці й до півночі неділі, туристи мали змогу мандрувати Холодним Яром та миналися його мальовничими куточками, а головне — побувати на ярмарку-майстрів, спортивних майстер-класах, турнірі з армреслінгу, змаганнях із міні-футболу, сеансу одночасної гри в шахи та турніру з шашок, майстер-класах від народних майстрів, відвідати поетичні батли, побачити показові виступи військово-патріотичного клубу хортингу «Козак» та спортивного клубу хортингу «Галицькі Леви», почути невідомі історії про боротьбу українців за свою волю.

Фестиваль у Холодному Яру — це і драйвові виступи українських гуртів. Фото з «Фейсбука».

Фестиваль був безкоштовним і безалкогольним. Його організували громадські організації «Національний Альянс», «Сокіл», «Самооборона Майдану Черкащини» — за підтримки Черкаської обласної державної адміністрації.

На території фесту були скриньки для

благодійної допомоги. Організатори фестивалю обіцяють усі зібрані кошти передати учасникам АТО, зокрема, на закупівлю медикаментів та обладнання для облаштування реанімаційного автомобіля, який перебуватиме на території фесту та по завершенні буде переданий медикам у зону проведення бойових дій. ■

НАШІ

Non-stop масаж

Тернополянка Оксана Петришин продемонструвала 18 годин релаксу

Світлана МИЧКО

Цими вихідними експерти Національного реєстру рекордів України зафіксували у Тернополі аж два досягнення. Але якщо одне з них — приготування в рамках фестивалю «Король-фест» понад 3 тис. літрів юшки — було традиційним для регіону, де вже варили найбільше борщу, виготовляли найдовші ковбасу та шашлик тощо, то друге було дещо іншим.

У приміщенні Тернопільського прес-клубу тернополянка Оксана Петришин встановила професійний рекорд — найтривалішого безперервного сеансу масажу. Інтенсивно працюючи впродовж 18 годин, у тому числі вночі, майстер дозволила собі лише дві 15-хвилинні і

одну півгодинну перерви, хоча, згідно з угодою, укладеною з НРРУ, мала право на довший відпочинок. Журналістам, які спостерігали за роботою Оксани, здавалося, що вона справді невіддільна втомі.

Більше того, вже наближаючись до попереднього анонсованого тривалості рекорду, Оксана Петришин сміливо вирішила розширити його часові рамки до 20 годин. На перешкоді стало лише те, що в неї раптом дуже піднявся тиск. Нічого дивного, людський організм — усе-таки не машина, а масаж і в пересічних обставинах забірає дуже багато енергії в того, хто масажує. Відтак медики заборонили працювати довше від запланованого на початку. Але побити власний рекорд вона по-

Оксана Петришин (праворуч) із дипломом переможця. Фото автора.

обіцяла вже наступного року.

Як повідомила журналістам присутня під час дійства керівник Національного реєстру рекордів України Лана Ветрова, раніше подібний рекорд належав киянину Олександр Мироненку — масажисту-реабілітологу Київського міського центру з фізичної культури й спорту інвалідів «Інваспорт», який працює з Паралімпійською збірною Ук-

раїни. Його безперервний сеанс восени минулого року тривав 13 годин і 42 хвилини. Цей приклад надихнув і Оксану Петришин, яка займається різними видами масажу вже 19 років і була впевнена у своїх силах. «Я дуже хотіла продемонструвати свої можливості та показати, що і в Тернополі є гідні майстри цієї справи!» — сказала вона, приймаючи вітання. ■

ІРИНА КИРПА

Словесну перепалку, що швидко переросла у перестрілку, у південному місті організували представники вірменської діаспори. Хлопці віком до 30 років приїхали з села Мішково-Погорілове Миколаївської області до своїх міських друзів, щоб отримати старий борг. Однак під час зустрічі щось пішло не так, отож «гарячі» чоловіки схопилися за зброю. Пізніше експерти-криміналісти знайшли більше десяти стріляних гільз, що розлетілись у радіусі кількох сотень метрів. У той момент, коли на вулиці Соборній прозвучали перші постріли, там перебували понад тридцять випадкових перехожих. Лише завдяки щасливому випадку ніхто зі свідків кривавих подій не постраждав.

«Постраждали учасники конфлікту писати заяву про те, що трапилося, відмовилися, — поінформували у цен-

КРИМІНАЛ

Гарячі голови

Бійня у центрі Миколаєва: одна людина загинула, двоє — у лікарні

тральному відділі поліції ГУНП Миколаївської області. — Проте співробітники правоохоронних органів уже порушили кримінальну справу за статтею 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть людини). Винним у загибелі людини загрожує термін позбавлення волі від семи до десяти років».

Загиблий чоловік помер від поранен-

ня в голову. Під час розтину тіла судмедексперт знайшов не тільки кульові поранення, а й глибокі рани від ножа. В одного з пораних пошкоджено стегно та гомілку, а другому кулі попали у верхню частину тулуба. Один із цих молодиків намагався втекти з місця події та від медичної допомоги категорично відмовлявся. Проте лікарі ЛШМД Миколаєва оглянули обох затриманих поліцією учасників перестрілки. Не обійшлося без термінової операції.

— Попередні висновки експертів свідчать про те, що чоловіки стріляли з нарізної зброї травматичними боеприпасами, — заявив слідчий Центрального відділу поліції ГУНП у Миколаївській області. — Зачинщикам стрілянини в центрі Миколаєва також доведеться відшкодувати збиток власникові автомобіля «Шкода Фабія», в яку потрапила одна з випадкових куль під час перестрілки. ■

ТРАГЕДІЯ

Газом тхне

Вибух у київській триповерхівці забрав щонайменше два людські життя

Тарас ЗДОРОВИЛО

Колосальної сили вибух прогрімів у столиці в суботу: мешканців Голосіївського району о 13.30 неабияк налякав побутовий газ. Трагедія сталася поблизу готелю «Мир» по проспекту Голосіївський, 70 у другому під'їзді триповерхового будинку, де зареєстровані 64 мешканці, хоча проживало там 70 людей. Наразі відомо про двох загиблих та п'ятьох госпіталізованих (один постраждалий відмовився від медстаціонару), а 23 особи — житло котрих непридатне для подальшої експлуатації, а йдеться про 15 таких квартир, — оселилися в тимчасовому помешканні, котра надала мерія, в гуртожитку на Подолі. Дехто з потерпілих перебрався до родичів.

Працівники поліції провели опитування потерпілих і самих мешканців будинку. «Підрахуємо і встановимо, яку кількість громадян ми не можемо знайти: може, на роботі, може, на дачі. Але ця робота триває», — повідомив очільник Нацполіції України Сергій Князев. На місці пригоди побували заступник прокурора міста Київ, заступник голови Київміськдержадміністрації Геннадій Пліс та міністр внутрішніх справ Арсен Аваков. У свою чергу слідчі столичної поліції відкрили кримінальне провадження за ч. 2 ст. 270 (порушення встановленим законодавством вимог пожежної безпеки).

Півтори сотні рятувальників із підрозділів ДСНС уже завершили розбір конструкцій житлового будинку в Києві, де стався вибух газу: вибуховою хвилю зруйновано стіни, міжповерхове перекриття та покрівлю. Планується створити комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій КМДА щодо встановлення причин вибуху, а також провести її виїзне засідання на місці інциденту й визначити, чи придатний будинок до подальшої експлуатації.

На своїй сторінці у «Фейсбуці» Прем'єр Володимир Гройсман заповнив, що з боку держави буде зроблено все необхідне для допомоги постраждалим у результаті вибуху.

Додамо, що вибух газу — версія офіційна. Одна з постраждалих жительок будинку інкогніто сказала, що взимку їхній будинок газові служби перевірили й претензій не було. Поряд із нещасливою триповерхівкою вирито котлован під висотку, а новоспечені круті сусіди-будівельники пропонували допомогти старожилам переселитися, але безуспішно. Тож мешканці розмірковують і про умисні причини трагедії.

Як стало відомо у понеділок, фахівці будівельної лабораторії вважають недоцільним відновлювати будинок. Про це поінформував начальник управління з питань надзвичайних ситуацій КМДА Роман Ткачук: «На даний момент ми провели засідання штабу техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, будівельна лабораторія дала свої висновки про те, що несучі та огорожувальні конструкції житлового будинку номер 70, корпус 2 на проспекті Голосіївському в цілому перебувають в аварійному стані. Експлуатація будинку неможлива, відновлення будинку за складом наявних будівельних конструкцій недоцільне. Департаменту будівництва КМДА доручили у тижневий термін внести пропозиції щодо подальшого розміщення мешканців пошкодженого будинку. ■

Рекс Тіллерсон
держсекретар США

«Нам немає сенсу боротися за тіло Української держави, якщо вона загубить свою душу через корупцію».

Наталія ЛЕБІДЬ

Рубікон перейдено: через відсутність реформ Міжнародний валютний фонд відтермінував надання Україні чергового траншу кредиту. Після Революції гідності таке стається вперше, і це — дуже серйозний сигнал. Утім Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман запевняє позичальників із МВФ, що всі взяті на себе зобов'язання Україна виконає. Бо для цього, мовляв, існує не лише фінансова мотивація. «Хтось каже, що МВФ вимагає реформ від України, але я хочу підкреслити, що ми не повинні сприймати це так, ніби МВФ потребує реформ — це Україні необхідні реформи», — говорить глава уряду.

Він також додає, що угоди України з МВФ потребують деякого оновлення. «Якщо ви мене запитаете як Прем'єр-міністра, чи хотів би я почати нову програму і вести діалог щодо нової програми? Так, хотів би і вважав би це правильним для того, щоб максимально ефективно створити план дій для нашої роботи», — сказав Гройсман. Він підкреслив, що має намір обговорити з МВФ виключення земельної реформи з нинішньої програми співпраці.

Однак земельна реформа — не єдиний пункт, невиконання котрого перешкоджає отриманню кредиту. Є й інші вдосконалення, котрі застрягли на стадії обіцянок. На поточній сесії Верховної Ради низку реформ уже не буде прийнято — лишилося тільки 4 пленарні засідання, після завершення яких парламент, очевидно, піде на канікули до осені. Як піде робота в народних обранців після 1 вересня — спрогнозувати складно. Та поки не буде роботи, не буде і грошей. В очікуванні, що на парламент таки надійде прозоріння і бодай частина роботи буде виконана, підсумуємо, які перетворення були обіцяні урядом і якою є їхня подальша доля.

Земельна реформа

Почнемо з земельного питання — одного з найбільш складних та контрверсійних. Питання це дійсно стоїть дуже гостро. Власники агрокорпорацій, які зараз орендують тисячі гектарів землі, не хочуть витратити мільярди доларів на їхній викуп у господарів паїв. Щонайменше до тих пір, поки не відкриється можливість залучення дешевих кредитів. Тому позиція українського агробізнесу категорична — ніякої купівлі-продажу. А з урахуванням того, що на аграріїв орієнтується значна частина представників влади і депутатів, цю позицію неможливо ігнорувати.

Однак Прем'єр Гройсман заявляє про те, що відносно земельного законодавства «ми на 90% концептуально готові. Маємо провести більше дискусій — це чутливе питання. Після того як сформуємо новий погляд на земельну реформу — тоді і внесемо законопроект на розгляд парламенту. Важливо врахувати думку громадян, власників і користувачів землі. Ми хочемо провести реформу в інтересах фермерства. І в рамках реформи знайти інструменти фінансування і доступу до недорогих і довгострокових кредитів для фермерів», — запевняє глава уряду.

Зрештою, зрозуміло, що слова Гройсмана про «інтереси фермерства» — лише коливання повітря. Буде так, як домовляться між собою парламентські фракції та групи. Зокрема, й ті з них, що уособлюють аграрне лобі. Та якщо українському уряду таки вдасться переконати МВФ, що земельна реформа зараз «не на часі», це означатиме підвищення шансів на отримання чергового траншу. А гроші від МВФ Україна витрачає на підтримання золотовалютних резервів, які, в свою чергу, впливають на стабільність національної валюти.

Пенсійна реформа

Із пенсійною реформою все вийшло наступним чином. 22 червня Кабінет Міністрів уніс до Верховної Ради пакет

ПАРЛАМЕНТ

Реформи.net

Чому Верховна Рада йде на канікули, не забезпечивши жодного суттєвого перетворення

Міжнародний валютний фонд даватиме Україні гроші лише за наявності реформ (на фото поруч із Порошенком — Крістін Лагард, директор-розпорядник МВФ).

законопроектів щодо неї. Згідно з пакетом, обов'язковий страховий стаж збільшується з 15 до 25 років (і продовжує рости щорічно). Фактично це означає й підвищення пенсійного віку — попри запевнення уряду, що такого не станеться. Також проект передбачає збільшення максимальної суми, з якої сплачується єдиний соціальний внесок, до 15 мінімальних заробітних плат (на сьогодні це — 48 тис. грн.).

Плюс у проект реформи закладено збільшення розміру ставки єдиного соціального внеску (ЄСВ) для частки підприємств зі шкідливими умовами праці до 37% за першим списком і до 29% — за другим списком. Для інших роботодавців ставка ЄСВ у 22% збережеться. Крім цього, Кабінет Міністрів передбачає щорічну автоматичну індексацію пенсій. Як заявляє Володимир Гройсман, осучаснення пенсійної системи України дасть можливість підвищити розмір виплат для понад 5,6 мільйона пенсіонерів.

Усе це виглядало красиво на папері, а на ділі пенсійна реформа, запропонована урядом, стала причиною того, що місія МВФ грюкнула дверима на останніх переговорах. Незважаючи на вимогу МВФ скоротити дефіцит Пенсійного фонду, в Кабміні запропонували це зробити нетривіальним способом — спершу «осучаснити» пенсії, дещо піднявши їх тим, хто вийшов на пенсію до підвищення мінімальної зарплати, і тим самим збільшивши дефіцит ПФУ.

І тільки на другому етапі реформи підняти необхідний для виходу на пенсію страховий стаж із 15 до 25 років, а в подальшому — і до 35 років, що очікувано призведе до скорочення дефіциту Пенсійного фонду. Після довгих суперечок на цю тему Фонд погодився з варіантом Кабміну. Але, за чутками, певні розбіжності щодо «осучаснення» пенсій усе ж збереглися. Хай там як, а пенсійна реформа відкладається до осені.

Судова реформа

Судова реформа гальмує так само, як і інші. Вона мала бучний старт у 2016 році, коли всі медіа передруковували основні напрями цієї реформи, проте подальший розвиток історії був уже не таким багатообіцяючим. «Ми зараз перебуваємо на важливому етапі — парламент ухвалив у першому читанні зміни до процесуального законодавства (щодо судової реформи),

сподіваємося, що знайдуться сили завершити цей процес ще у межах цієї парламентської сесії», — говорив 26 червня заступник глави адміністрації Президента Олексій Філатов.

Однак поки що сили не знайшлися. Скоріше за все, парламент розійдеться на канікули, так і не завершивши судову реформу. На її відсутність звернув увагу, зокрема, міністр закордонних справ Британії Борис Джонсон, котрий заявив про сумнів щодо готовності України до судових перетворень. «Я зараз скажу мантру, яку ви багато разів чули: Україна за три роки після революції зробила більше, ніж за десятиріччя. Це так... Але є все більше ознак того, що реформи стають нерішучими», — заявив він.

Окремим пунктом Джонсон віділів судову систему. Він пояснив це так: «Інвестори робитимуть бізнес в Україні, тільки якщо знатимуть, що їхні контракти виконуватимуться, і вони можуть розраховувати на судовий захист для їх виконання». Саме тому ключове значення, за його словами, має створення незалежної та неупередженої системи правосуддя.

Окрім Джонсона, на проблему судової реформи звернула увагу і посол США в Україні Марі Йованович. «Під час поїздки по Україні я дуже часто чую про занепокоєння, яке викликає те, що відбувається у секторі юстиції і правосуддя, а також корупція, яка залишається не покараною, і всі питають, ну скільки ж це може тривати. Це було темою обговорення, у тому числі й у Вашингтоні», — сказала Йованович. Вона додала, що про відсутність верховенства права в Україні, незахищеність прав інвесторів та жахливі рейдерські атаки пишуть не тільки українські, а й європейські та американські ЗМІ. Проте віз лишається і нині там.

Виборча реформа

Та якщо в судовій, пенсійній та земельній реформі бодай вибудовуються проєкти відносно того, як би все мало бути в ідеалі, є така царина, котру влада вперто не помічає взагалі. Це — виборче законодавство, котрим ніхто серйозно не займається — мабуть, у тайній надії провести й наступні вибори за старою схемою. (Детальніше про потребу нового виборчого закону — на 5 стор. — Ред.). І знову саме світ (а не український істеб-

лішмент) у голос говорить про те, до яких наслідків може привести подібна ситуація.

Лобістом виборчої реформи, котра в Україні «повністю зупинена», виступає посол ЄС в Україні Хюг Мінгареллі. «Необхідно сприяти оновленню політичного класу, і молоді прогресивні люди не лише в парламенті, а й у громадянському суспільстві можуть узяти на себе головну роль. Для цього їм треба створити умови, але щоб це відбулося, необхідний новий закон про вибори і нова Центральна виборча комісія. З незрозумілих для мене причин ці реформи повністю зупинені. Коли ж ми отримаємо новий закон про вибори і призначення нових членів ЦВК?» — запитуює Мінгареллі.

Стабільність політичної системи багато в чому залежить від довіри громадян до обраних політиків і державних службовців, додає єврочиновник. «І в даному сенсі можна багато зробити дуже швидко», — заявляє посол ЄС. Зробити дійсно можна багато, якщо на це є бажання і, як люблять говорити в Україні, «політична воля». А щодо зволікань із призначенням нового складу ЦВК, то тут запитання є не лише у Мінгареллі. Але всі вони, на жаль, риторичні.

Приватизація

Із приватизацією об'єктів державної власності справи також дуже кепські. Провалилися дві спроби продажу флагама хімпромисловості — Одеського припортового заводу — найбільш ласого об'єкта із приватизаційного списку. Дарма, що про необхідність продажу Одеського припортового говорять уже не перший рік. Як і не перший рік закладають доходи від його приватизації до державного бюджету.

«У нас більше 200 тисяч держпідприємств, якими потрібно ефективно керувати. Ми повинні впроваджувати в наші підприємства необхідні принципи корпоративного управління. І ми йдемо цим шляхом. Україна чекає масштабна приватизація», — обіцяє тим часом Гройсман. Перебуваючи з візитом у Великій Британії, глава українського уряду заявив, що на процес приватизації в Україні будуть поширюватися норми англійського права. Він уточнив, що такий підхід дозволить забезпечити гарантії інвестицій.

Та за якими б нормами права не відбувалася в Україні приватизація, важливо, аби вона зрештою почалася. Адже наша країна роздала вже чимало «авансів». Так, наприклад, двічі задекларувавши переклад міжнародними кредиторами зобов'язання створити Антиторпційний суд, влада України навмисно затягує і цей процес. На Банковій дають зрозуміти, що, незважаючи на вимоги МВФ, там не мають наміру давати САП та НАБУ можливість створити замкнений цикл кримінального переслідування — від відкриття кримінального провадження і до винесення вироку і посадки до в'язниці. Все це разом узятє аж ніяк не налаштовує на оптимізм.

А момент тим часом для нашої держави настає по-справжньому переламний. «Зараз в Україні дуже нестабільна ситуація. Настав той момент, коли Україна або повернеться до стану, який тривав тут 25 років, тобто до клептократичної держави, або проведе серйозні реформи. Так, серйозні реформи вже йдуть, але потрібен потужний натиск і енергія, щоб і олігархи, і прості люди знали, що все дійсно змінюється, що є надія», — говорить в інтерв'ю агентству «Ліга» Жерар Ролан, професор економіки та політології Каліфорнійського університету.

Він додає: «Йде боротьба між привілейованими колами, які виникли в посткомуністичний період, і громадянським суспільством, яке знає, що все повинно бути набагато краще. Вони дійсно воюють, і неясно, хто переможе». Лишається тільки сподіватися на те, що переможуть здорові сили. Хоча бути впевненим у цьому на всі 100 відсотків доволі складно. ■

ПРАВО ВИБОРУ

Без гречки й адмінресурсу

Яким має бути новий виборчий закон

Роман СЕМЕНУХА, народний депутат України

Верховна Рада восьмого скликання додає свій екватор. Попри справедливий критику і відсутність, де-факто, коаліції ця Рада врешті-решт спромоглася прийняти вкрай необхідне антикорупційне законодавство, історичну бюджетну децентралізацію, здійснити низку дерегулятивних кроків для бізнесу та насправді зробила чимало доброго. Однак невиконаних, проте надважливих завдань набагато більше. Одне з них — зміна виборчого законодавства. Це одне з історичних призначень цього парламенту.

Вимога Євромайдану

В Україні має змінитися виборча система — зі змішаної на пропорційну з відкритими списками і регіональними виборчими округами. У 2014-му здавалося, що подібний крок, до якого начебто були готові всі демократичні сили, — це справа найближчого часу. Такою була одна з вимог Євромайдану. І це була одна з базових обіцянок Президента, і, врешті, пункт щодо зміни виборчої системи вписаний як обіцянка всіх депутатських фракцій, що входили до складу першої коаліції. Також у 2010 році на необхідності цих змін на виборах народних депутатів наголосила Парламентська Асамблея Ради Європи. Рекомендувала аналогічні зміни нашому законодавству й Венеціанська комісія у 2011 році.

Цей крок — єдина можливість оновити політичний істеблшмент та привести до влади не тих, хто змінює політичне амплуа від виборів до виборів, не тих, хто платить мільйони, аби опинитися в списках потрібних партій, і не тих, хто дискредитує саме поняття виборів, використовуючи прямий або непрямий підкуп виборців грошима або продуктивними наборами.

Час і досвід демонструють, що такі революційні рішення ця Верховна Рада була здатна приймати у перший рік своєї роботи. Не хотілося б принижувати і знецінювати подальшу роботу парламенту, однак ігнорування важливих законопроектів і постійне порушення регламенту зараз стали буденністю. Зрештою, центр прийняття рішень цієї Ради перебуває поза її стінами. Що ще може більше дискредитувати законодавчу гілку влади, аніж її цілковита залежність від виконавчої?

Ось і маємо результат: виборча система в Україні лишається тією ж, що й за часів Януковича. У ЦВК — ті ж обличчя. Охендовський, гнучкий і зручний для будь-якої влади, — на волі. А питання зняття депутатської недоторканності — із засобу для маніпуляцій узагалі перетворилося на сюжет для народних анекдотів.

Очевидно, такий підхід вигідний для політиків, що звикли вигравати вибори за допомогою адмінресурсу і гречки. Мажоритарна система вигідна адміністрації Президента, яка використовує адмінресурс в інтересах провладних сил та олігархату, що за допомогою потужних фінансових «вливань» у передвиборчі округи грає на цьому полі своєю грою. Таким чином спотворюється сама суть політичного вибору — замість вільного волевиявлення — суцільна маніпуляція і брехня. Це — хибний шлях. І тотальна недовіра українців до своїх обранців — найкраща ілюстрація цієї тези.

Як тільки Раду ми не вибирали...

Рецепт подолання винайдений і апробований в інших країнах. Статистика свідчить, що вибори за пропорційною системою відбуваються у 49 країнах світу, більшість із яких — європейські. Найтипівіші прихильники таких виборів — Швеція, Фінляндія, Норвегія, Нідерланди, а також країни Балтії — Латвія та Естонія.

Українці мають знати, кого обирають.

Остання демонструє настільки позитивний приклад застосування пропорційної виборчої системи, що може слугувати прикладом навіть для країн зі сталими демократіями. Система з відкритими регіональними списками використовується в Естонії як під час парламентських, так і місцевих виборів. Такий підхід дозволяє вдало поєднати партійну і персональну складову вибору громадян. А вже під час голосування виборець вписує реєстраційний номер кандидата у бюлетень, таким чином віддаючи свій голос не лише за партію, а й за конкретного депутата, що її представляє. Така система не лише персоналізує вибори, зближуючи обраних і тих, що обирають, вона одночасно сприяє інституційній розбудові партій, а значить — і оновленню політичних еліт.

Натомість посткомуністичні авторитарні режими тяжіють до мажоритарних виборчих систем. Пояснюється це просто: під час таких виборів простіше використовувати адміністративний ресурс і впливати на результати виборів.

Еволюція української виборчої системи — шлях із помилками та спробами їх виправити. Його детально дослідив у фаховій статті доцент кафедри загальногеографічних та державно-правових наук На-

вина складу ВР обиралася пропорційно, інша — за мажоритарною системою відносно більшістю. Застосування єдиного округу і списку мало на меті забезпечити розбудову загальнонаціональних партій, сприяти єднанню українського суспільства. Однак механічне поєднання двох систем призвело до того, що формально «незалежні» кандидати — мажоритарники — швидко стали представниками провладної політики.

Це явище набуло агресивних форм на виборах у 2002 році, коли за рік до цього ВР шість разів приймала виборчий закон, що базувався на застосуванні пропорційної системи. Однак тодішній Президент Леонід Кучма стільки ж разів його «ветував». Ця протидія була одним із ключових факторів, що посприяли процесу залежності парламенту.

Виборчий закон і далі лишався наріжним каменем. У 2006-му в Україні провели вибори на засадах пропорційної системи із загальнонаціональними жорсткими виборчими списками у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі. Саме тоді у парламент організовано «зайшла» Партія регіонів, отримавши 186 мандатів. І хоча формально вона була в меншості у порівнянні з «помаранчевою коаліцією», політичні сварки і за-

Посткомуністичні авторитарні режими тяжіють до мажоритарних виборчих систем. Бо під час таких виборів простіше використовувати адмінресурс і впливати на результати виборів.

тягування коаліційного процесу призвели до кризи, розпуску Ради і проведення позачергових виборів у 2007-му.

Вже в 2012 році вибори проводили за змішаною системою. За новим законом, права брати участь у виборах не мали політичні блоки. Було підвищено з 3% до 5% прохідний бар'єр. Власне, новий закон був багатомандатним, що втратила значну підтримку серед своїх виборців. Як результат, ПР отримала 187 мандатів, 115 з яких — у мажоритарних округах. За такою ж системою відбулися і післяреволюційні вибори 2014 року. Хоча дискусія щодо критичної необхідності зміни виборчої системи дійшла апогею.

Відкриті списки — лакмусовий папірець для влади

Якою ж має бути ця система, аби максимально уникнути недоліків і гульт, які набило українське суспільство за роки незалежності, й у чому її переваги?

Перше. Пропорційна система з відкритими регіональними списками не призводить до втрати голосів виборців. Вона забезпечує відповідність політичної конфігурації парламенту реальному

рівню підтримки партій. Вона зменшує вплив адмінресурсу та сприяє інституційній розбудові партій. Однак потребує тривалої інформаційної роботи серед виборців і членів комісій.

Друге. Завдяки відкритим спискам виборці можуть впливати на черговість проходження депутатів партії до парламенту, що сприяє оновленню еліт.

Третє. Право висувати кандидатів варто закріпити лише за зареєстрованими в установленому порядку партіями, які висуватимуть два типи списків — для відповідних регіональних округів та загальнодержавного виборчого округу. При цьому з метою запобігання участі у виборах «технічних» партій варто суттєво збільшити розмір виборчої застави, що повертається партіям, які подолають бар'єр.

Четверте. Необхідно суттєво обмежити використання політичної реклами під час перегонів. Саме заради реклами — прихованої і не дуже — олігархам вигідно роками утримувати телеканали, які, спотворюючи дійсність, «виховують» електорат. Законодавча заборона на політичну рекламу припинила б цю практику. А вже вибори мають бути конкуренцією програм та ідей, а не грошей та адмінресурсу.

П'яте. Всі партії повинні відкрити рахунки виборчих фондів у банках у визначений строк, а звіти про надходження і використання коштів мають оприлюднюватися ЦВК.

Шосте. Виборці можуть голосувати як за список кандидатів від партії у багатомандатному окрузі, так і за окремого кандидата у цьому списку, що сприятиме зменшенню рівня внутрішньопартійної конкуренції.

Ці пункти нової виборчої концепції, схвалені міжнародними експертами, мають докорінно змінити систему в усіх її проявах: як у ставленні еліт до виборців, так і у відповідальному сприйнятті виборів самими виборцями.

Захисники мажоритарної системи часто наводять як аргумент виборче законодавство США, забуваючи, мабуть, що культурі політичних інституцій у Сполучених Штатах більш ніж двісті років, за владу борються лише дві партії, а за фальсифікації та маніпуляції можна потрапити за ґрати та раз і назавжди розпрощатися з політичною кар'єрою. Змішаною є виборча система й у Німеччині, що має вигідну пропорційну представництва. Кожен виборець має два голоси: один для обрання депутата за територіальним округом і один — для голосування за партійними списками. Ця система також формувалася і цементувалася роками. Практика доводить, що мажоритарна система має сенс і є успішною в країнах, де є сталими і сформованими дві-три партії. А у разі порушення виборчих норм — покарання невідворотне.

Хто з наших відвертих маніпуляторів на передвиборчих перегонах був засуджений та відбув покарання? Тому подібна аргументація противників нової виборчої системи є вкрай некоректною.

Тема впровадження відкритих списків — лакмусовий папірець для української влади. У 2004—2010 роках демократичні сили цей іспит не склали, хоча тоді вимога впровадження виборів за відкритими списками звучала із вуст Президента Віктора Ющенка. З огляду на це запитаємо: а чи були ці сили насправді демократичними чи тільки імітували вірність демократичним ідеалам?

Нині для прийняття нового закону свої зусилля мають закумуляувати всі учасники процесу — політики, громадські діячі, журналісти, аби вкотре нагадати всім народним обранцям і Президенту про їхні обіцянки під час Майдану.

Новий виборчий закон, а разом із ним і суттєве обмеження депутатського імунітету, а також спрощена процедура його зняття — це, без сумніву, еволюційний шлях України. Щоправда, багато політиків, декларуючи життя по-новому, воліють жити за старими принципами. Ось тільки досвід доводить: чим довше і безцеремонніше вони грають за своїми правилами, тим сильнішим і гучнішим стає слово і тиск вулиці. Істина, доведена Революцією гідності. ■

ЕНЕРГЕТИКА

Америка порожняк не гонить!

Україна суттєво збільшує закупівлю американського вугілля — аби позбутися залежності від Російської Федерації

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Уже до кінця нинішнього місяця перше судно з американським вугіллем має пришвартуватися в одному з українських портів. Отримаємо ми 120 тонн американського антрациту, який мав би трохи оживити в тому числі роботу вітчизняних ТЕС. Усього ж угода передбачає закупівлю близько 2 мільйонів тонн американського вугілля антрацитової групи. Щодо ціни, умов поставок та наслідків від цієї оборудки для вітчизняної енергетики думки є надзвичайно різними.

Шістсот мільйонів доларів — на озброєння для сепаратистів

Проблема, яка виникла після окупації частини Донецької та Луганської областей, тисне на українську енергетику вже понад два роки. Механізмів, аби розв'язати її, у влади було небагато і не найкращої якості. За іронією долі, вугільну проблему, яку нам створила країна-окупант — Російська Федерація, досі намагаються подолати шляхом поглиблення торговельної співпраці з цією ж самою Російською Федерацією. Головних варіантів два: купувати у росіян вугілля або електроенергію. Наразі ми переважно використовуємо перший варіант.

Так, за даними статистики, в першому півріччі 2017 року Україна збільшила імпорту кам'яного вугілля та антрациту у грошовому еквіваленті в 1,8 рази у порівнянні з аналогічним періодом 2016-го. На імпорту вугілля за півроку ми витратили 1,26 млрд. доларів. Понад половину з цих грошей отримала Росія. Частка РФ у нашому вугільному імпорті становить 50,2%. Тож за останнє півроку в грошовому еквіваленті він зріс із 446 до 631 мільйона доларів. Таким чином країна-агресор збільшує свої статки, торгуючи з державою, яку вона окупує.

На другому місці серед країн, звідки ми беремо вугілля, — США. Заокеанська держава дає 27% від загального

В Україні сподіваються, що американське вугілля зможе позбавити нашу державу залежності від Росії.

обсягу поставок. І на третьому — Канада. У них ми беремо близько 9%. Цікаво, що кількість вугільних рейсів з Америки до України за перше півріччя нинішнього року зросла у 3,5 рази. У грошовому еквіваленті це виглядає, як 340 мільйонів доларів, заплачених за паливо у 2017 році, проти 96 млн. доларів торік. Канадським шахтарям український уряд заплатив майже 110 мільйонів.

Видобуто в Пенсильванії, спалено в Україні

Тепер ця сума, треба розуміти, суттєво зросте. Після перемовин на рівні перших осіб України та Сполучених Штатів Америки стало відомо, що наша держава веде перемовини про постачання вугілля антрацитної групи з найбільшою вуглевидобувною компанією Америки — «XCOAL Energy&RESOURCES».

Вітчизняним ЗМІ вдалося довідатися, що XCOAL Energy&RESOURCES здійснює видобуток у Західній Вірджинії та Пенсильванії, продаючи вугілля різної твердості й антрацит, але здебільшого металургійним компаніям. А через два морські порти, що належать цій компанії, в середньому імпортується 16 млн. тонн вугілля на рік.

За неофіційною інформацією прозвучало, що великого

контракту наразі не підписано, але є домовленість про поставки в серпні-вересні 120 тис. тонн вугілля із США, тобто одного судна-вуглевоза. Виконувач обов'язків керівника Укренерго Всеволод Ковальчук підтвердив цю інформацію і навіть уточнив: перше судно має прийти не восени, а вже до кінця липня нинішнього року! А Україна та США вже узгодили всі деталі оборудки. Загальна ж кількість вугілля, яке може надійти до нас із Америки, становитиме близько 2 мільйонів тонн.

Президент США Дональд Трамп висловився значно фігуристіше, заявивши, що його країна може продати нам «мільйони і мільйони» вугілля. За даними експертів, якщо вести мову про енергетичне вугілля, американські шахтарі можуть спорядити до нас 5—6 суховантажних суден, а за наявності довгострокового контракту наступного року — і більше. Передбачається, що вугілля піде державному «Центренерго». Але для збільшення видобутку американцями потрібного нам вугілля ключові слова — довгостроковий контракт і гарантії.

Озвучені тут два мільйони тонн — це майже половина з річної потреби України в імпортному вугіллі. Адже, за словами міністра енергетики

А ТИМ ЧАСОМ...

Електроенергія із зони ЧАЕС, але не атомна

Україна веде перемовини з однією з найбільших у Франції компаній — «Енджі есай» — про побудову в зоні відчуження Чорнобильської атомної станції величезної сонячної електростанції. Проект оцінено в 1,25 млрд. доларів.

«Французький досвід у ядерній енергетиці — це одна з причин, чому ми б хотіли працювати саме з французькою компанією», — сказав міністр екології України Остап Семерак. За словами чиновника, французька компанія звернулася до українського уряду після того, як він оголосив про намір розвивати відновлювані джерела енергії в Чорнобилі. Таких компаній, що цікавляться проектами у зоні відчуження, як заявив міністр, налічується понад 60.

Такий інтерес іноземних інвесторів до екологічних енергетичних проектів в Україні пояснюється тарифною політикою, що діє у нашій державі. Сьогодні в Україні найвищі тарифи на екологічно чисту електроенергію. Кіловат-година, за даними експертів, коштує 15 євроцентів, тоді як у більшості країн на континенті ціна не перевищує 8,6 євроцентів.

«Це хороша винагорода, але, можливо, не настільки хороша, якщо взяти до уваги всі ризики в країні. В Україні є хороше сонячне освітлення, але також надто низька довіра інвесторів і надмірна вартість проектів», — цитують ЗМІ аналітика компанії BNEF П'єтро Радоя.

Утім про свій інтерес працювати у галузі розвитку проектів із відновлюваної енергетики в Україні вже оголосили китайські інвестори.

та вугільної промисловості нашої держави Ігоря Насалика, наша річна потреба в антрациті становить 9,5 млн. тонн, а потреба в імпорті цього виду палива — 4,2 мільйона тонн.

Дорожче, але якісніше?

Тим часом не озвученими залишаються умови контракту, а відтак незрозуміло, як американське вугілля впливатиме на стан справ у вітчизняній енергетиці. Деякі експерти вже заявили: американське вугілля буде дорожчим за південноамериканське (!) разів. І таким чином зможе поставити на коліна цілу енергетичну галузь.

Економічний експерт Валентин Землянський вважає, що американське вугілля буде дорожчим за південноамериканське приблизно на 10 доларів. «Вартість вугілля, яке поставляють на американські теплові станції, становить 70-75 доларів. Якщо ми додамо сюди витрати на транспорт, маржу, то ціна тонни вугілля становитиме близько 100 доларів. Ця ціна є на 10 доларів більшою, ніж та, за якою Україна закуповує вугілля в ПАР», — стверджує аналітик.

На його думку, ціна на електроенергію у промисловому секторі хоча і зростає, але несуттєво. «Можливе зростання і на гуртовому ринку, але вважаю, що несуттєве — у межах 10-15%. При цьому підвищення не стосуватиметься населення», — резюмував Землянський.

Зберігають оптимізм і у Верховній Раді. Член парламентського Комітету з питань па-

тивно-енергетичного комплексу Михайло Бондар вважає, що іноді вигідніше заплатити дорожче. «Ціна [на ринку] різна, але різною є і якість вугілля, — каже нардеп. — Якщо вугілля дорожче, але його коефіцієнт корисної дії вищий, тоді це нормально».

При цьому парламентарій наголосив: Україні треба робити акцент не на імпорту, а розвивати власну вугільну промисловість. «Добре, що в 2017 році вже виділено кошти на модернізацію шахт», — додав Бондар. ■

СТАТИСТИКА ГАЛУЗІ

Сховища демонструють оптимізм

Україна після закінчення опалювального сезону збільшила запаси газу в своїх підземних сховищах на 47,3%. Так, із 22 березня, коли були зафіксовані найменші запаси газу в ПСГ у цьому році, по 8 липня сховища поповнилися на 3,828 млрд. кубометрів — з 8,100 млрд кубометрів до 11,928 млрд кубометрів.

За даними експертів, поточних запасів на 21,5% більше, ніж на 8 липня 2016 року, але на 2,1% менше, ніж на 8 липня 2015 року та на 17,7% менше, ніж на 8 липня 2014 року. Втім із минулого року «Нафтогаз України» закачує у сховища менше пального, ніж раніше: понад 15 мільярдів кубометрів, а не 17-19, як ми робили раніше, на вимогу Росії.

Тож щодобове закачування близько 50 млн. кубометрів на добу протягом липня-вересня 2017 року дасть змогу країні увійти в жовтень, який знаменується початком опалювального сезону, з запасами близько 16 млрд. кубометрів.

ЗАКРИТЕ НЕБО

Шкода від лоукоста

Аеропорт «Бориспіль» вважає, що прихід «Райянейра» принесе їм 2 млрд. гривень збитків. Міністр Омелян бачить не загрозу для летовища, а лише вигоди

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Залишається всього лише кілька місяців до моменту, коли перший літак найвідомішого європейського лоукоста «Райянейр» приземлиться на столичному летовищі «Бориспіль», а між авіакомпанією та аеропортом досі не досягнуто згоди у комерційних питаннях.

За повідомленням гене-

рального директора «Борисполя» Павла Рябікіна, лоукостер поки не згоден на умови обслуговування, які йому запропонував аеропорт «Бориспіль» у своїй версії двостороннього договору. «Зараз на рівні комерційних директорів узгоджується якийсь гібридний варіант, який повинен у кінцевому рахунку привести нас до єдиного знаменника. Процес іде, не

Лоукостер «Райянейр» із боями пробивається на летовище «Бориспіль».

треба поспішати», — сказав Рябікін.

Більше того, вимоги ірландської компанії очільник «Борисполя» вважає ультиматумом і стверджує, що робота з лоукостом принесе збитки на суму 2 млрд. гривень на рік. Яблуком розбрату стали знижки на нові маршрути, які «Бориспіль»

надав перевізникам. Головне ківське летовище погодилося майже з усіма пунктами угоди з ірландцями, за винятком рейсу Київ—Лондон. Формально цей напрямок не є новим для «Борисполя», і «Райянейр» відмовили у 80-відсотковій знижці на обслуговування його пасажирів. Тим паче що летови-

ще Стенстед поблизу столиці Великобританії не розташоване на відстані понад 100 кілометрів від інших аеропортів, куди продовжують літати інші авіакомпанії, і таким чином не може вважатися новим.

Міністр інфраструктури Володимир Омелян дипломатично став на бік ірландської авіакомпанії. «Чотири заявлені напрямки на тиждень особливо не відіб'ються на загальних показниках «Борисполя». МАУ також нічого не загрожує, — сказав чиновник. — Натомість уже наступного року може бути понад 50 нових рейсів «Райянейра» тільки з «Борисполя».

Прихід найбільшого у Європі дискаунтера він назвав наслідком демонополізації ринку і наголосив: ще ні один аеропорт у світі не збанкрутував і не закритися після приходу до нього «Райянейра». ■

■ ЕКСПОРТ

Чи дістанеться на горіхи?

Держпродспоживслужба спробує врегулювати скандальний експорт волоського горіха

Оксана СОВА

Вартість продукції, отриманої з гектара горіхового саду й експортованої, за нинішніми цінами, може варіюватися від 5 до 12 тисяч євро. Проблем зі збутом продукції на міжнародних ринках нема. Бо в останні роки дефіцит горіхів у Європі перевищує сто тисяч тонн. Україна має все для того, щоб розвивати горіховий бізнес: території, кліматичні умови, робочі руки... Але навіть у цій благодатній царині звичним тормозом еволюції стали держструктури. Власне, пік скандалів із корупційною горіховою мафією припав на кінець 2015-го — початок 2016 року. Тоді на українському кордоні затримували вантажі експортерів волоського горіха до Європейського Союзу. Зривали контракти, «морозили» їх від кількох тижнів до місяця ходіння по колу. Вантаж успішно проходить фітосанітарну пробу, але після позитивного висновку митники на підставі листа СБУ повторно брали зразки на аналіз. З проблемою тоді зіткнулася низка найбільших експортерів волоського горіха з різних регіонів України. Лише у грудні 2015-го компаніям таким чином заблокували горіхів за контрактами на загальну суму понад мільйон доларів. Дійшло до втручання перших осіб. Тільки й досі чи не єдиним контрольованим шляхом для експортерів горіхів лишається «спеціалізована» Херсонська митниця. А пересічні садівники так і не отримали можливості зрозуміло і прозоро збувати свій товар закордонним покупцям без талановитих посередників із держструктур та їхніх протеже.

ДнямипредставникамДержпродспоживслужби, Української горіхової асоціації та Всеукраїнської аграрної ради вдалося зібратися й обговорити регулювання експорту українського волоського горіха. Голова Держпродспоживслужби Володимир Лапа, експерт податкової групи Реанімаційного пакета реформ,

заступник голови Всеукраїнської аграрної ради Михайло Соколов та експерти Української горіхової асоціації зачепили, зокрема, й проблеми перетину експортованими горіхами державного кордону.

Держпродспоживслужба вважає, що більшість проблемних питань, які турбують бізнес, можна вирішити в рамках оновленого харчового законодавства. Зокрема, пояснили процедуру здійснення державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання чинних законів. Так, планові заходи державного контролю можуть здійснюватися не частіше, ніж раз на два роки, при цьому звернення юридичних осіб (профільних асоціацій) не є підставою для здійснення позапланових перевірок. Обговорили й проект постанови Кабміну «Про внесення змін до Порядку проведення огляду, обстеження, аналізу, знезараження та інспектування (оформлення фітосанітарно-

го та карантинного сертифікатів) об'єктів господарювання у галузі карантину рослин». Підприємці вважають, що в нинішньому вигляді він не вирішує проблемних питань. Всеукраїнська аграрна рада розробила власний проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження системи електронного адміністрування обліку руху деяких товарів». Його презентували учасникам зустрічі як збалансований і здатний врегулювати проблемні питання, що турбують експортерів волоського горіха. Представники Української горіхової асоціації пообіцяли проаналізувати та підтримати його прийняття.

За даними Мінагрополітики, минулого року за кордон було продано 40 тисяч тонн волоських горіхів на майже 80 мільйонів доларів. У рейтингу експортерів цих плодів Україна посіла перше місце в Європі та п'яте — у світі. Володимир Пахно, президент Української горіхової асоціації, стверджує, що насправді експортовано було понад 50 тисяч тонн горіхів. Але митниця показала лише 40, а решта пройшла за старими схемами, неофіційно. Та й це вже добре, бо в 2015 році через сірі схеми експортували 27 тисяч тонн горіхів. Минулого року в Україні зібрали 84 тисячі тонн горіхів проти 122 тисяч у попередньому. Вартість цілого нелущеного горіха сягала 1,6—1,8 євро за кілограм, ядер — від 6 до 8 євро. У попередні роки ціна на ядра доходила до 10 євро. Поки воювали з митними схемами, нас стали витісняти з європейського ринку, — з'явилися горіхи хорошої якості та красивіші на вигляд із Каліфорнії та Чилі. Але Польща і Туреччина залюбки купують наші цілі горіхи і перепродують їх. Великими покупцями минулого року були також Ірак, Іран, Азербайджан та Білорусь. ■

■ ДОВІДКА «УМ»

Щорічно в Україні з'являється до 1,5 тисячі гектарів нових горіхових садів. У 2017 році заплановано посадити ще 2,5 тисячі. З них 1,8 тисячі гектарів волоського горіха, 800 гектарів фундука й 40 — мигдалю, який через окупацію Криму горіхівники почали вирощувати в Одеській та Миколаївській областях. Щорічні компенсації на закладення нових садів відмінили, дещо пригальмувавши розвиток промислового горіхівництва. Тим часом щорічний фінансовий потенціал від реалізації горіхів і горіхової продукції України може сягати 5 мільярдів гривень на рік. Ми можемо вирощувати в промислових умовах від 25 тисяч гектарів горішини, збираючи з одного гектара до 6 тонн волоських горіхів. Китай, що тримає першість у цьому виробництві, щорічно збирає 380 тисяч тонн плодів (у три-чотири рази більше, ніж Україна). Але смакові якості українських горіхів значно кращі.

Вікторія КОВАЛЬОВА

Філія українського флагмана авіабудування «Антонов-Агро» вже багато років виробляє дещо простіше, але теж важливу продукцію в селі Круглик Києво-Святошинського району. Її потужності розраховані на виробництво вісімнадцяти тонн ковбас щомісяця. Щоправда, через відсутність реалізації завантажені вони відсотків на шістьдесят. Зате ковбаса та ковбасні вироби виготовляються тут ще за радянськими стандартами, без «хімії». Власне, гарантія збереження якості і є тією цінністю, якою справді дорожать «антоновці». Хоча кілограм місцевої продукції й коштує сто гривень, тоді як у гіпермаркетах соєву ковбасу можна знайти й по п'ятдесят.

— Ми програємо конкуренцію в ціні, але хочемо продовжити виготовляти екологічно чисті продукти. Думаємо над створенням ковбасного бренду, продукцію якого можна буде продавати в еколавках, своїх кіосках та магазинчиках. Наразі у філії немає своїх торгових точок, за винятком заводських та крамниць у Круглику, — каже директор філії «Антонов-Агро» Михайло Михайлович Ступерський.

Через нестабільність цін на зерно м'яса продукція «Антонов-Агро» поки що збиткова.

■ ЯКІСТЬ

Ковбаса від «Антонова»

Збереження підсобного виробництва з виготовлення м'ясопродуктів — один із пунктів трудового договору

— Закладали на 2015-й рік за тону пшениці і кукурудзи, якими годуємо тварин, діапазон ціни 1900—2100 гривень, а закінчили рік із 2600 гривнями за тону. У минулому році планували купувати зерно по 2900 гривень за тону, а вийшло наприкінці року по 4700... Тільки на зерні господарство отримало шість мільйонів збитку, а загалом цей показник минулого року ще більший. Виробництво ковбас і грибів у нас дотаційне. Дохід «Антонов-Агро» приносять лише кінне господарство, Верхнє озеро в літній період, кіоск, кафе та крамниця у селі Круглик», — пояснює директор із соціальних питань і будівництва Держпідприємства «Антонов» Олександр Іванович Педос.

Але на «Антонов-Агро» розраховують вивести господарство зі збитків. За попередніми підрахунками фахівців,

йому потрібно ще кілька років, щоб стати рентабельним. «Збереження підсобного господарства є одним із пунктів нинішнього трудового договору підприємства», — зазначає керівник профспілки на ДП «Антонов» Віктор Петрович Гуска. Усе-таки можливість споживати гарантовано здорову їжу і, відповідно, мати здорових співробітників — теж важлива інвестиція у продуктивність підприємства.

Ініціатором створення існуючого у Круглику господарства на початку дев'яностих був генеральний конструктор підприємства Петро Балабуєв. Він вважав, що оскільки щороку підприємство платить державі податки на сотні мільйонів гривень, то на потреби підсобного господарства, яке б постачало доброякісну продукцію, може дозволити

■ ЦІНИ

Кошик тривоги нашої

Прожитковий мінімум — тільки щоб поїсти

Олена ЯРОШЕНКО

У червні цього року середньомісячна вартість мінімального продуктового кошика для працездатної особи досягла 1 545 гривень. Це — 92 відсотки від рівня прожиткового мінімуму. Особи, які втратили працездатність, за мінімально прийнятний набір харчів мали протягом минулого місяця розкошелитися на 1 184 гривні — 90 відсотків від офіційного рівня прожиткового мінімуму для цієї категорії населення.

Згідно з підрахунками Економічного дискусійного клубу, перший місяць літа зберіг тенденцію до збільшення вартості мінімального продуктового кошика. В абсолютному вимірі порівняно з травнем вартість його знову суттєво зросла: для працездатної особи на 87 гривень (плюс 6 відсотків), для непрацездатної — на 57 (плюс 5,1 відсотка). При цьому подорожчання торкнулося майже всіх основних груп продовольства, за винятком овочів, баштанних культур, олій та рослинних жирів.

Найвищий абсолютний та відносний приріст вартості зафіксовано на фрукти, що пояснюють включенням до розрахунку МПК у літні місяці плодів та ягід нового врожаю. Вони додали до вартості місячного набору майже 72 гривні, більш як наполовину піднявшись у ціні. Доволі помітно у червні подорожчали м'ясопродукти (на 16,1 гривні), картопля (майже на 10 гривень) та яйця (на 3,48 гривні). Натомість за рахунок сезонного здешевлення огірків та помідорів вартість групи «овочі та баштанні» зменшилася на 9 відсотків (на 16,48 гривні). На десяту процента знизилася також вартість продуктів у групі «олія та рослинні жири».

У структурі вартості мінімального продуктового кошика найвитратнішою залишається молочна група (390 гривень, а це більш як чверть від загальної вартості кошика). Другу позицію зберігають м'ясні продукти (329 гривень, приблизно п'ята частина вартості мінімалки). На третю позицію замість овочевої групи перемістилися фрукти (210 гривень, або 13,6 відсотка). Найменші частки у структурі витрат у межах міні-кошика залишаються за яйцями (1,4 відсотка) та рослинними жирами (1,8 відсотка).

Загалом, за розрахунками економічних експертів, із початку нинішнього року фактична вартість мінімального продуктового кошика зросла для працездатної особи на 311 гривень, а для особи, яка втратила працездатність, на 235 гривень. В обох випадках витрати на харчовий мінімум протягом першого півріччя підскочили приблизно на чверть. ■

На філії виготовляють екологічно чисту продукцію, тому мають намір створити ковбасний бренд, виробляючи його, зокрема, можна буде продавати і в еколавках.

Фото Андрія ТИМОЩЕНКА.

соби виділити кілька мільйонів. У Києві з промислових підприємств, які мають своє підсобне господарство, залишилося лише авіабудівельне. Ще позаминулого року подібні мали Маріупольський металургійний завод та «Мотор Січ», але через збитковість відмовилися їх утримувати.

Сьогодні на філії «Антонов-Агро» працюють 114 співробітників. Середня зарплата працівника — трохи біль-

ше чотирьох тисяч гривень. Підприємство спеціалізується на вирощуванні свиней, кролів, гливи звичайної, виробництві ковбасних виробів, ловлі риби та виготовленні продукції з неї. Також ця філія надає послуги з оренди альтанок та приміщень для обслуговування урочистих подій та побутові послуги на території Верхнього озера — риболовля, автостоянка, використання волейбольного та футбольного майданчиків. ■

ГОСТІ

Про Україну не забули

Світова спільнота готова підтримати зусилля з врегулювання конфлікту на Донбасі, наголошує Генсек ООН

Олег БОРОВСЬКИЙ

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш 9 липня відвідав Київ. «Дуже важливо забезпечити повну повагу режиму припинення вогню, зокрема щодо тих домовленостей, які існують. ООН відстежує і ми готові підтримати всі зусилля і нормандської четвірки, і тристоронньої контактної групи, ОБСЄ, та робити все необхідне для того, щоб сприяти вирішенню кризи, яка триває довгий час», — сказав Гутерріш після зустрічі з Президентом України Петром Порошенко у Києві.

«Ситуація в Україні постійно перебуває на порядку денному ООН. Про неї ніхто не забув», — запевнив Генсек ООН. «Ви можете бути впевнені, що для нас це залишається на порядку денному. Ми не забуваємо про цю ситуацію. Ми хочемо покращувати і вдосконалювати нашу підтримку, як у гуманітарній роботі: підтримувати український уряд у цьому напрямку і забезпечити ті дії, які допоможуть подолати ті виклики, з якими стикаються люди, що опинилися в складних життєвих обставинах», — додав Генеральний секретар ООН.

Він також додав, що «ООН і надалі продовжуватиме свою діяльність щодо гуманітарної допомоги постраждалим унаслідок російської агресії на сході». Також пан Гутерріш зазначив, що в ООН готові посилити співпрацю з українським урядом та надати йому допомогу в реформах. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Поверніть Крим і заберіть «ввічливих людей» із Донбасу

Парламентська Асамблея ОБСЄ ухвалила резолюцію «Відновлення суверенітету і територіальної цілісності України», що була запропонована українською стороною. Хоча Росія й виступала категорично проти ухвалення документа. Як зазначається в документі, ОБСЄ «закликає Російську Федерацію припинити спонсорвання терористичної діяльності в Україні за допомогою припливу бойовиків, коштів і зброї». Крім того, у резолюції міститься заклики до Росії «забезпечити виведення своїх збройних формувань, військової техніки та найманців із території окремих районів Донецької та Луганської областей України під наглядом ОБСЄ, а також роззброєння всіх незаконних збройних формувань». Один із пунктів резолюції містить заклики ОБСЄ до РФ повернути Крим Україні. Керівник української делегації Артур Герасимов наголошує, що цей документ буде направлений до МЗС усіх країн ОБСЄ і враховуватиметься в офіційних рішеннях, повідомляє Бі-Бі-Сі.

«Суботники» на підтримку Навального

У Росії поліція затримала не менше 130 учасників «агітаційних суботників» на підтримку опозиціонера Олексія Навального, що проходили 8 липня. Як повідомляє російське видання «ОВД-Інфо», протести відбулися у 18 містах Росії, зокрема Воронежі, Єкатеринбурзі, Іркутську, Калінінграді, Краснодарі, Москві, Новоросійську, Казані, Брянську, Санкт-Петербурзі. Серед затриманих російськими силовиками — більше 10 неповнолітніх. ■

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене посвідчення ветерана війни, учасника бойових дій №076770, видане на ім'я **Берегового Максима Петровича**, вважати недійсним.

САМІТИ

Шукали консенсусу, та не знайшли

Зустріч «Великої двадцятки» у Гамбурзі: могло бути й гірше

Ігор ВІТОВИЧ

Цьогорічна зустріч глав держав і урядів «Великої двадцятки» у Гамбурзі 7-8 липня відбулася на тлі виступів екстремістів на вулицях і конфліктів інтересів у залах засідань. До Гамбурга прибули до 100 тисяч антиглобалістів, частина з яких мала далеко не мирні наміри. Як наслідок, майже 500 поліцейських отримали поранення. Кількість потерпілих з іншого боку точно не відома, але, мабуть, не менша, бо поліція реагувала рішуче. Насильство, нищення та мародерство в небаженому досі для Німеччини масштабі, а ще спалені машини на вулицях та вибиті вітрини магазинів. Канцлер Ангела Меркель пообіцяла компенсацію урядом збитків від дій екстремістів. А на полях самого саміту було не краще, бо там роль «розбишаки» виконав американський президент Дональд Трамп, який прибув до Гамбурга не світові проблеми вирішувати, а реалізувати своє гасло: «Америка — передусім». І збитки від дій Трампа, особливо в царині екології, ніхто не компенсує. «Хоч успішним цей саміт не назвеш, але добре, що вдалося уникнути гіршого», — констатує оглядач «Німецької хвилі» Дагмар Енгель.

«Велика двадцятка» не зазнала розвитку

Учасники саміту розробили закляче комюніке, формулювання якого в багатьох місцях залишаються нечіткими. Усі 20 учасників погодилися з тим, що регулювання фінансових ринків слід продовжити, а з фінансуванням тероризму та ухилянням від сплати податків — боротися. Канцлер ФРН привітала рішення країн «Великої двадцятки» щодо відкритості ринків та захисту клімату. Хоча США і вийшли з Паризької кліматичної угоди, але вона буде виконуватися, хай і в дещо іншому форматі. Цей формат обговорять на кліматичній конференції восени у Парижі, повідомив президент Франції. Вперше за всю історію проведення таких зустрічей «Великої двадцятки» заключний документ містить розбіжності в поглядах. Хай там як, але решта — а це 19 учасників — одностайно висловилися на підтримку Паризької угоди. Дональд Трамп і в Гамбурзі не забажав погоджуватися на скорочення викидів парникових газів згідно з Паризькою угодою. Канцлер Меркель висловила жаль, що США відмовилися від консенсусу. «Я вдячна, що всі інші глави держав та урядів були одностайні в тому,

що реалізація Паризької угоди — невідворотна».

Загальний підсумок саміту: «Велика двадцятка» не зазнала розвитку, не стала ближчою до людей. Ще до проведення саміту Меркель закидали те, що в рік виборів вона прагне мати імідж успішного гравця на міжнародній арені. Однак символічні образи з Гамбурга зовсім інші, зазначає «Німецька хвиля».

Перше знайомство двох «бульдогів»

Увечері 7 липня в Гамбурзі відбулася перша зустріч президента США Дональда Трампа з президентом Росії Володимиром Путіним. Для уникнення попередніх скандальних витоків інформації із зустрічей Трампа з іноземними лідерами, на цій зустрічі були присутні лише глави зовнішньополітичних відомств Рекс Тіллерсон і Сергій Лавров та перекладачі. Зустріч склалася на «обнювання» двох бойових псів, за результатами якого вони мали визначитися — дружити чи ворогувати. Замість запланованої години зустріч тривала дві з половиною години. Результати «обнювання» оцінювати наразі важко. Трамп, у властивій йому манері, залишив Гамбург без заключної прес-конферен-

Олег БОРОВСЬКИЙ

Держсекретар США Рекс Тіллерсон після закінчення саміту «Великої двадцятки» в Гамбурзі в неділю відвідав Київ. Цей візит можна сприймати як «врівноваження балансів», оскільки в Гамбурзі президент Дональд Трамп зустрівся з російським президентом Володимиром Путіним. Тож задля заспокоєння американської та української громадськості Тіллерсон зустрівся у Києві з українським Президентом Петром Порошенком.

Основною темою перемовин було вирішення конфлікту на сході України. Під час спільної з Президентом Порошенком конференції Рекс Тіллерсон заявив, що США і Європейський Союз не повинні відмовлятися від санкцій проти Росії доти, доки Росія не припинить дії, які призвели до цих санкцій. Він зазначив, що США закликають Росію зробити перший крок із метою деескалації конфлікту на Донбасі. «Я неодноразово говорив російським лідерам, що саме Росія має зробити перші кроки з деескалації бойових дій на сході України. Зокрема їм треба поважати домовленості щодо відведення важкого озброєння і дати спостерігачам з ОБСЄ можливість виконувати їхню роботу. Це необхідні речі», — заявив Тіллерсон.

Припинення вогню і виведення російських військ — це першочергові елементи

Виступи антиглобалістів: такого Німеччина ще не бачила.

ції, а прес-служба Кремля видає цю зустріч за перемогу Путіна, який і сам визнав, що задоволений нею. Пізніше про своє «задоволення» повідомив у «Твіттері» і Трамп.

Обидва президенти намагалися обходити конфліктні теми, але зовсім уникнути їх не вдалося. Головною темою зустрічі була Сирія, тож пізніше Дональд Трамп зазначив, що домовився з Путіним «про припинення вогню у частині Сирії, що врятує життя людей». Президент США також написав у «Твіттері», що санкції проти РФ залишатимуться до поки конфлікти в Україні та Сирії не врегулюють. «Санкції не обговорювалися на моїй зустрічі з президентом Путіним. Ніяких заходів не вживатимуть, доки українські та сирійські проблеми не вирішать», — наголосив він. Також Трамп повідомив, що під час зустрічі з Путіним обговорювалося формування підрозділу кіберзахисту, аби захиститися від хакерських атак під час виборів і не тільки. Але після повернення до США президент наштотував на такий щільний шквал критики за ідею боротися з кіберзлочинністю спільно з головним кіберзлочинцем, що зробив

розворот на 180 градусів і спростував заяву Путіна, заявивши, що ніякого спільного з Росією кіберпідрозділу не буде. При цьому Трамп багатообіцяючи написав: «Настав час рухатися вперед у конструктивній роботі з Росією!».

Гамбурзьке тріо: Меркель, Макрон і Путін

Окрема зустріч канцлера ФРН Ангели Меркель та президентів РФ і Франції Володимира Путіна та Еммануєля Макрона щодо України завершилася без конкретних результатів. Лідери погодилися продовжувати роботу в «Нормандському форматі» та підтвердили необхідність домагатися дотримання перемир'я на Донбасі, передбаченого Мінськими угодами. Відтак у Гамбурзі знову зробили ставку на Мінськ, який вже давно не виправдовує покладених на нього сподівань. Але іншого шляху Путін, Меркель та Макрон не бачать. Тобто від пошуку нових і дієвіших механізмів вирішення конфлікту вони відмовились. Натомість найближчими тижнями відбудуться чергові розмови у так званому нормандському форматі, тобто за участю Франції, Німеччини, Росії та України. ■

ВІЗИТИ

І як друг, і як інспектор

Київ відвідав держсекретар США Рекс Тіллерсон

мирного процесу, наголосив, у свою чергу, Петро Порошенко. Президент України зазначив, що його країна розраховує на підтримку Сполучених Штатів у вирішенні конфлікту також у нормандському форматі. Він повідомив, що зустріч лідерів країн, що входять до цього формату, тобто України, Росії, Німеччини і Франції, може відбутися ще цього літа.

Разом із держсекретарем США до Києва прибув новопризначений спеціальним представником Сполучених Штатів із питань України Курт Волкер, який залишиться в нас іще на кілька днів. Він глибше вникатиме в питання деескалації бойових дій на Донбасі.

Петро Порошенко і Рекс Тіллерсон також обговорили співпрацю між двома країнами в бізнес-сфері та реформи в Україні. Перед зустріччю з українським Президентом Тіллерсон зустрівся з представниками громадськості, парламенту і бізнесу, зокрема з депутатами парламенту, урядовими реформаторами та громад-

ськістю. Разом з американським послом в Україні Марі Йованович Тіллерсон мав розмову з народним депутатом Мустафою Найємом, головою правління компанії «Нафтогаз України» Андрієм Коболевим і виконавчим директором «Центру протидії корупції» Дар'єю Каленюк. Як розповіла Каленюк «Радіо «Свобода», державний секретар більше слухав, ніж говорив, і ставив багато уточнюючих запитань. «Його цікавило, що саме пересічні громадяни і люди на вулицях думають про реформи, чим не задоволені найбільше. І представники української сторони між собою були згодні, що люди не задоволені рівнем боротьби з корупцією в Україні. Я пояснила Тіллерсону, чому так складно йдуть реформи, адже в нас роками існує так зване закрите політичне корупційне коло», — заявила Каленюк. На її думку, держсекретар як колишній бізнесмен має розуміти зв'язок між високим рівнем корупції і відсутністю можливості для роботи чесного бізнесу. ■

■ ВІН ЖЕ ПАМ'ЯТНИК!

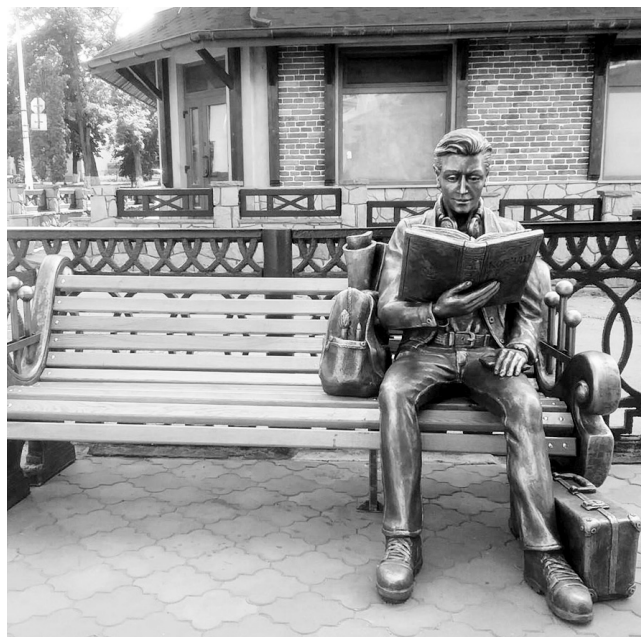
Хочеш вступити —
присядь поряд зі Славком!На Тернопільщині оригінально
вшанували... абітурієнтів

Світлана МИЧКО

Яких тільки пам'ятників не встановлювали вже на Тернопільщині, але такого, стверджують знавці, досі не було ще навіть в усій Україні. Бетонна інсталяція «під бронзу» з офіційною назвою «На роздоріжжі» (мається на увазі, що остаточний вибір щодо майбутньої спеціальності ще не зроблено) присвячена всім абітурієнтам. Але передусім вона радує зараз тих, хто вступає до Тернопільського вищого училища культури. Власне, біля цього навчального закладу в райцентрі пам'ятник і встановлено, авторами ж стали четверо цьогорічних випускників відділу декоративно-

прикладного мистецтва ТВУК — Володимир Багрій, Надія Гикава, Михайло Мануляк та Діана Сметана, — для яких це була оригінальна дипломна робота під керівництвом викладача Олега Котика.

У деталях інсталяції «зашифровано» різну спеціалізацію, що її пропонує вище училище культури — хлопець із музичними навушниками читає «Кобзар», а поряд — наплічник із засобами для малювання та футляр для музичного інструмента. Вчилищі розповідають, що студенти та абітурієнти вже охрестили «бронзового хлопця» Славком і «прив'язали» до нього прикмету: якщо посидіти поряд із ним на лавочці, то обов'язково вступиш туди, куди хочеш! ■

Пам'ятник абітурієнту.
Фото з сайту terebovlya.org.ua

■ ДОБРА СПРАВА

Земля-магніт

На Черкащині відпочивають діти
з Донеччини, які хочуть сюди
повернутися знову

Людмила НІКІТЕНКО

«22 дитини з Бахмута Донецької області відпочивають та оздоровлюються разом із черкаськими школярами в позаміському дитячому таборі «Лідер», який функціонує на базі Городицької школи в Уманському районі. Веселу, активну та різну за віком дітвору поєднала любов до України», — розповідають «УМ» у Черкаській ОДА.

За словами першого заступника голови облдержадміністрації Віталія Ковалюка, коли ми говоримо, що Ук-

раїна — єдина, це — не просто слова. Тож, запрошуючи до Шевченкового краю дітей зі сходу, черкащани прагнули показати, що насправді спільно можемо робити багато добрих справ.

Як зізнається 14-річна мешканка Бахмута Ліза, їй надзвичайно добре і цікаво на Черкащині. Адже, окрім Уманщини, вони з друзями побували на екскурсіях у Чигирині, на батьківщині гетьмана Богдана Хмельницького, помилувалися мальовничим Холодним Яром і тисячолітнім дубом Максима Залізняка, відвіда-

Школярі з Бахмута на Черкащині.
Фото надане прес-службою Черкаської ОДА.

ли Канів і Чернечу гору, на якій похований Тарас Шевченко, а ще їздили у Жашків, Буки, Берестівце. «Подобається, що в дитячому таборі всі діти — рівні, ніщо нас не розділяє. Ми ж — одна єдина країна, хоч розмовляємо російською та українською мовами», — говорить дівчинка.

«Дехто з дітей приїхав до цього табору вперше. Але всі вони висловлюють бажання повернутися сюди й наступного літа. Тож ми всі щиро дякуємо за подарунок змоги побачити й відчуття землі Тараса і Богдана», — підсумовує директор Бахмутської загальноосвітньої школи Наталя Дроздова. ■

■ ІННОВАЦІЇ

Жити стає краще, жити стає веселіше

У Львові з'явиться розумний мікрорайон

Дар'я БАВЗАЛУК

На сесії Львівської міської ради депутати ухвалили рішення про затвердження програми реалізації інноваційного проекту «Наукова — розумний мікрорайон». Результати проекту планують презентувати вже у вересні. Територію «Розумного мікрорайону» обрали шляхом інтернет-голосування, охопить він вулиці Пулюя, Княгині Ольги, Наукову, Володимира Великого, Кульпарківську та Трускавецьку. На його території впроваджуватимуть смарт-технології та інноваційні підходи в різних галузях:

* робота інформаційно-комунікаційної структури у межах мікрорайону;

* створення єдиної системи безпеки;

* впровадження інноваційних підходів до навчання та розвитку в освітніх та культурних закладах;

* створення елементів спортивної та дитячої інфраструктури;

* створення громадських просторів на основі принципу соціальної взаємодії теорії «нового урбанізму»;

* проведення інформатизації об'єктів гуманітарної сфери мікрорайону;

* оновлення світлофорних об'єктів;

* реконструкція об'єктів дорожньої інфраструктури;

* «розумне» освітлення елементів громадського користування;

* запровадження електронної медицини.

Так, дошкільні навчальні заклади отримають обладнання ігрових просторів, сенсорну кімнату, ноутбуки + Smart TV, кімнату Монтессорі. Загальноосвітні навчальні заклади отримають лінгфонні кабінети та окуляри VR. Позашкільні навчальні заклади отримають велополігон та літню сцену, а також комп'ютерну техніку, Smart TV.

У планах також інтерактивна карта Львова та додаткова техніка для бібліотеки, інтерактивний клас сольфеджіо для Школи мистецтв, запровадження електронної медичної картки та обладнання всіх робочих місць комп'ютерною технікою у поліклініці. ■

■ ЗАПОВІДНИКИ

Січневі
клопоти
вліткуНа Херсонщині з'явиться
четвертий парк
національного значення

Ірина КИРПА

Уже відомо, що історичний об'єкт розташовуватиметься на березі Каховського водосховища та вздовж узбережжя затоплених у нижній частині Каменської та Софіївської балок. Місце для нього вибрали не випадково: адже саме тут у XVIII столітті була Запорозька Січ.

Під зелену зону, що охороняється законом, виділять понад вісім тисяч гектарів землі, з яких близько 800 га вилучать із загального користування. З метою відродження фауни та флори у рекреаційній зоні введуть заборону на полювання, а от риболовля дозволяється. Облаштуванням заповідника займуться працівники з сіл Качкарівка, Новокаїри та Милове (Каховський район), а наукові співробітники з Херсонського державного університету допоможуть раціональніше використовувати природні ресурси.

— Найближчими днями з Держгеокадарстром узгодимо кордони Національного парку «Кам'янська Січ», — розповів депутат обласної ради Ігор Йосипенко. — Було б добре знову побачити на Херсонщині зграйки оленів. Адже ще 20 років тому вчені фіксували у цьому південному районі до 300 особин оленів, які проживали однією групою. Та за останні два роки цей вид тварин у нашому регіоні не зустрічали взагалі.

Цікавий факт: при виборі лісових угідь під облаштування Національного парку науковці Херсонського державного університету представили розробникам своє обґрунтування, в якому дали детальний опис рослин, занесених до Зеленої та Червоної книг України. Саме цей факт і став вирішальним при затвердженні кордонів території під історично значущий об'єкт.

— Зараз тривають завершальні роботи з уточнення картографічних матеріалів, — розповів заступник директора Департаменту екології та природних ресурсів Херсонської ОДА Микола Мартиненко. — Після процедури узгодження в місцевих підрозділах, а також затвердження паперів профільним відділенням Мінекології документи про створення Національного природного парку «Кам'янська Січ» передадуть до Кабінету Міністрів для підготовки указу Президента.

Херсонська область вже має чотири об'єкти природно-заповідного фонду, два з яких широко відомі в Україні та за її межами. Перше місце за популярністю займає найбільший центр екологічного туризму «Асканія-Нова», другий за своєю значущістю — Чорноморський біосферний заповідник. А ось такі куточки дикої природи, як Кінбурзький півострів, найбільший безлюдний острів у Центральній Європі Джарилгач та Азово-Сиваський національний природний парк у літній сезон традиційно стають місцем паломництва туристів із різних куточків світу. Облаштування парку національного значення «Кам'янська Січ» виведе Херсонську область у лідери України за кількістю заповідних земель. Адже після розширення рекреаційної зони територія зелених зон, що охороняються законом, становитиме не менше 13 відсотків від загальної площі причорноморського регіону. ■

■ ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене посвідчення учасника бойових дій №279744, видане на ім'я Коворотного Миколи Григоровича, вважати недійсним.

РОДОВІД

Інна МАЙКО

Якщо ви їхатимете на батьківщину Олександра Довженка, до Сосниці, або до стародавнього Новгород-Сіверського, що стоїть на високих пагорбах над Десною, не доїжджаючи Мени, обов'язково проминете ніби невелике перехрестя. Праворуч від траси йде дорога на Стольне, а ліворуч — на Городище. Ці два села й дали початок історії великого роду Кістяківських із XVIII століття. Ще у 1880 році Олександр Федорович Кістяківський писав у щоденнику: «Даність Росії бути керованою бездарними людьми, ще тими посередностями, суб'єктами з атрофованими мізками і з затупілою волею».

Від часів Катерини II

У князівські часи село Стольне належало до княжого столу, а 1239-го було спалене ордою. Анна Іоанівна подарувала Стольне генеральному судді Андрію Яковичу Безбородьку, від нього село перейшло у спадок сину, Олександру Андрійовичу Безбородьку, канцлеру Російської імперії за часів Катерини II. Тієї самої, яка, за виразом О. Пушкіна, «закрепостила вольную Малороссию». Одним із кріпаків Безбородьків був Омелян Кістяківський. За порядність, кмітливість і хазяйновитість власник настановив Омеляна Васильовича управителем свого маєтку і дав йому з родиною «вольну». Але за два роки Омелян Васильович помер, та син Федір усе ж закінчив Чернігівську семінарію. За наполяганням матері Федір Омелянович одружився з дочкою священника села Городище, Іриною Есманською, і, висвятившись, перейняв його парафію.

У селі Городище донедавна стояла унікальна дерев'яна церква Святого Миколая — пам'ятка архітектури XVIII ст., де отець Федір служив упродовж 27 років. Незважаючи на протести громадськості і нащадків улітку 2016 року стародавню споруду було розібрано і перевезено до Музею народної архітектури в Пирогові, де вона й досі лежить на землі під брезентом. Могила отця Федора залишилась на пустирі.

Як згадував його син Олександр, «наш отец был человек с превосходным сердцем и хорошим умом... Он при грошевых средствах тянул ся, чтобы поддержать своих детей в нашем стремлении к высшему образованию. Когда отъезжал я в Киев, он дал мне кровных тяжких 50 руб.»

Із шістьох синів сільського священника тільки один, Микола, пішов батьківським шляхом — став священником. Федір і Василь стали лікарями, Павло та Олександр — правниками. Обравши шлях у науку, Василь і Олександр стали професорами Київського університету Святого Володимира. Цікава деталь: Василь і Олександр Кістяківські разом з М. В. Лисенком і М. П. Драгомановим були свідками при одруженні Петра Косача та Ольги Драгоманової, батьків Лесі Українки.

Федір Федорович Кістяківський одружився з Варварою Василівною Бугасовою, рідною тіткою російського поета, видатного представника «срібного віку» Андрея Белого. В їхній родині було семеро дітей, і саме через це наступне покоління Кістяківських поріднилося з одним із визначних родів українських меценатів. Федір Федорович служив лікарем при Городищенських цукрових заводах Смиренків. Мабуть, саме там відбулося знайомство молодих людей і Ольга Федорівна Кістяківська, донька лікаря, стала дружиною Олексія Платоновича Смиренка. Троє синів Федора Федоровича пішли слідами батька, стали лікарями.

Був і домашнім учителем у маєтку відомого історика Маркевича

Видатною постаттю вітчизняної науки став другий син Федора Омеляновича Кістяківського — Олександр Федорович. Інститут археології та Українська правничка фундація видали «Щоденник» О. Ф. Кістяківського, який він вів упродовж 1874—1885 рр., фактично до самої смерті. У передмові до двотомового видання відзначено, що Олександр Кістяківський — видатний учений-криміналіст, історик права, археолог, громадський діяч. Він був членом Київського географічного товариства, співзасновником і головою Південно-Західного відділення Російського юридичного товариства, брав участь в етнографічних експедиціях П. П. Чубинського. Розшукав п'ять примірників зводу законів 1728—1743 рр. часів Данила Апостола і видав книгу «Права, по котрим судится малоросійський

пив на юридичний факультет Київського університету Святого Володимира. Після успішного закінчення першого курсу він був зарахований до казеннокоштных студентів і оселився на четвертому поверсі головного корпусу університету. Той, хто навчався в Червоному корпусі Київського університету, пам'ятає, що на четвертому поверсі розташовувались деякі кафедри і студентські аудиторії. На відміну від просторих приміщень II і III поверхів із високими вікнами, аудиторії найвищого поверху були невисокими, з вікнами, вдвічі меншими. Отже, це було зумовлено їх житловим призначенням, що характерне для стилю классицизму — високі парадні і низенькі житлові приміщення.

Закінчивши університет, О. Кістяківський як домашній учитель у маєтку відомого історика М. А. Маркевича готував небожа господаря до вступу в училище правознавства. Привізиши вихован-

Президент США Д. Ейзенхауер і Дж. Кістяківський. 1958 рік. Архівне фото.

Кістяківського цвіту

Радник президента Сполучених Штатів народився в Боярці

Богдан (Федір) Кістяківський.

народ» з власними дослідженнями на 144 сторінках. До речі, ця книга представлена в експозиції Музею книги і книгодрукування в Києві.

Олександр Федорович був членом Старої Громади, до якої входили визначні представники київської інтелігенції. Серед них були не лише представники української інтелектуальної еліти — Микола Лисенко, Леся Українка, Олена Пчілка, росіянин О. Русов, євреї В. Беренштам і В. Рубінштейн.

В останній рік свого життя Олександр Федорович записав у щоденнику: «Я думаю о создании украинофильства как национального сознания. Украинophile должен быть каждый житель Малороссии... Каждый, работая в своей сфере, должен быть националистом». Щоправда, майбутнє Малоросії Олександр Федорович бачив у єднанні з Великоросією.

По закінченні семінарії Олександр склав екзамен і всту-

пав до Петербурга, Олександр Федорович знайшов посаду в Межевому департаменті Сенату, потім — у міністерстві освіти. Це, мабуть, і було підставою, вже в наші часи, називати О. Ф. Кістяківського «російським криміналістом».

Олександр Федорович зближується з українським земляцтвом у Петербурзі і згодом входить до редакції журналу «Основа», якою керував В. М. Білозерський. Складено екзамен на кандидата прав, а у вересні 1864 року він захистив роботу на право викладання (цікава деталь для сучасної системи освіти) і був допущений як приват-доцент до читання лекцій із кримінального права і судочинства в alma mater — Київському університеті Святого Володимира. З того часу все життя, наукова і громадська діяльність О. Ф. Кістяківського пов'язані з Києвом і його університетом.

Несли на руках

Олександр Федоровичу була притаманна активна громадська діяльність. Крім згаданих членів Старої Громади, до його кола спілкування належало багато діячів науки і культури. Це й університетські «хлопомани» В. Б. Антонович і Т. Р. Рильський (до речі О. Ф. Кістяківський і В. Б. Антонович були одружені з рідними сестрами Олександром (Лесею) Іванівною і Варварою Іванівною з роду баронів Міхель), і В. В. Тарновський, і П. Г. Житецький, і відомий меценат та громадський діяч Г. П. Галаган, засновник і опікун славнозвісної Колегії Пав-

ла Галагана. У це коло входило багато професорів і студентів університету Святого Володимира — В. О. Беца, який відкрив «гігантські клітини Беца», М. Х. і М. А. Бунге, медики М. В. Скліфосовський, Ф. Ф. Меринг (його іменем було названо в Києві вулицю, тепер — вул. Заньковецької), Г. М. Мінх. До близьких знайомих належать і видатні історики — брати О. М. і М. М. Лазаревські, В. І. Щербина (його донька, М. В. Щербина, згодом також викладала в Київському університеті), громадські і церковні діячі — брати Ф. Г. і П. Г. Лебединцеві (Лебединці), історик В. С. Іконніков, його брат архітектор М. С. Іконніков, редактор «Киевской старины» В. П. Науменко.

До кола спілкування Олександра Федоровича належали, звичайно, і колеги-правники: брати Іван та Олександр Терещенки, відомі меценати, голова окружного суду Іван Ілліч Мечніков (брат всесвітньо відомого вченого Іллі Ілліча Мечнікова), В. Суровцев, батько відомої громадської і політичної діячки XX століття Надії Суровцевої.

Як людина з незаперечним моральним авторитетом, Олександр Федорович багато років виконував обов'язки повіреного у справах Києво-Печерської лаври, був повіреним відомого українського мецената В. Ф. Смиренка. Меценатські кошти, які надавав Василь Федорович Старій Громаді, йшли саме через О. Ф. Кістяківського. За праці з кримінального права Олександра Федоровича було обрано членом Імпера-

торського російського географічного товариства і нагороджено срібною медаллю. Московське товариство любителів природознавства, антропології та етнографії обрало його дійсним членом. Видатний учений став ініціатором і багаторічним головою Південно-Західного відділення Російського Імператорського юридичного товариства, активно опікувався Рубежівською колонією малолітніх правопорушників, співдуючи своє життєве кредо — в кожній людині треба вміти побачити щось добре.

Останній запис у щоденнику видатного вченого датований «1 генваря» (1885 г.), а в ніч із 12-го на 13 січня (ст. ст.) автора не стало. 14 січня «при громадному стеченні публіки» тіло Олександра Федоровича з його дому на вул. Кузнечній (тепер вул. Антоновича) на руках перенесли до університетської церкви, яка містилася в південно-західній «башті» червоного корпусу, а потім — до головного вестибюлю. Ті, хто прийшов прощатися з ученим, заповнили також і коридори, і обидва марші сходів до актових залів. Труну несли на руках до Байкового кладовища, це близько 3,5 км, катафалк їхав порожнім. Цікаво, що Байкове кладовище, яке в сьогоденні Києві вважають суперелітним, було тоді «самим скромним из киевских кладбищ». Корогви, хрести, два хори, факельники, вінки — тритисячна процесія простягнулася на півверсти. За бажанням Олександра Федоровича, його поховали поруч із могилою матері.

Ювілейні дати видатного вченого відзначають на його батьківщині, в селі Городище, і районному центрі Мена. За ініціативою чернігівського земляцтва в Києві було відкрито меморіальну дошку на його будинку по вул. Антоновича, 14.

Богдан з іменем Федір

Із шести синів Олександра Федоровича на день смерті батька лише двоє старших були на порозі дорослого життя — Володимир мав 19, а Богдан 17 років. Ігорю було всього 12, а Юлій, Борис та Олександр — ще менші. Але й це покоління дало своїх видатних представників. Володимир Олександрович присвятив себе фізичній хімії. Ще за життя батька Володимир був виключений з університету Святого Володимира за участь у студентських заворушеннях 1884 року. Закінчивши Санкт-Петербурзький університет, упродовж тридцяти років був професором Петербурзького (Ленінградського) політехнічного інституту, заснував новий напрям науки — колоїдну електрохімію — і очолив профільний інститут. Із 1919 року — дійсний член УАН, із 1929-го — академік АН СРСР.

Другий син, Богдан, за свої політичні переконання був виключений із гімназії.

Требав розуміти, що «неканонічне» українське ім'я Богдан не личило професору, тому його «переклали» — «богом даний» давньою мовою звучить як «Теодорос». Він також став правником, соціологом, був професором Ярославського ліцею і Київського університету, обраний дійсним членом ВУАН. Як громадськи активна людина писав статті на політичні теми у виданнях «Освобождение» та «Русская мысль» під псевдонімом «Украинец».

Коли очікувався державний візит Президента США Ейзенхауера, а з ним разом мав приїхати його науковий радник Дж. Кістяківський, Олександр Богданович терміново одержав квартиру і зміг подати докторську дисертацію — її прийняли до захисту.

Не так давно в одному з київських видань була опублікована стаття з інтригуючою назвою «Чем мы хуже зимбабвийцев?», де автор у підзаголовку відповідає на запитання — «Тем, что недостаточно ценим своих мыслителей». У ній автор аналізував книгу американки С. Хейман, присвячену Б. О. Кістяківському. Виявляється, що вчений ще 1903 року виступав проти революційної теорії В. Ульянова, заявивши, що «не желает содействовать

Стає зрозумілим, чому 1920 року Богдан Олександрович змушений був виїхати на Кубань, де й помер за рік. Зрозуміло також, чому його діяльність і погляди практично не відомі на Батьківщині. А назві цитованої статті ми зобов'язані тим, що ідеями Б. О. Кістяківського зацікавились у Замбії та Зімбабве і запропонували авторці книги С. Хейман прочитати лекції про нього у місцевому університеті.

Ще два сини Олександр

Є відомості, що саме в Олександра Богдановича переховувався на початку війни Ю. Шаргей, всесвітньо відомий тепер винахідник космічної техніки Юрій Кондратюк, знайомий, певно, ще з дитячих полтавських часів. Пройшовши всю війну, Олександр Богданович закінчив її в чині капітана.

Мені він запам'ятався надзвичайно інтелігентною людиною. Якщо на кафедрі йшли заняття, а йому треба було пройти далі, до ка-

наук США, радником президента Ейзенхауера, віцепрезидентом Національної академії наук США. Будучи фактично одним із творців атомної бомби, Джордж Кістяківський досягнув її загрозу світу і приєднався до Пагуосського руху вчених за відвернення ядерної війни.

У 60-ті роки минулого століття Георгій Кістяківський неодноразово приїздив до Києва. Як колегу його приймав директор Інституту фізичної хімії О. І. Бродський. Була доповідь американського вченого у великому конференц-залі Академії наук на Володимирській, 55, де він звернувся до присутніх із проханням допомогти зустрітися з братом, тобто Олександром Богдановичем. У залі була присутня дружина брата гостя Ірина Георгіївна, співробітниця Інституту гідробіології, яка випадково побачила оголошення про доповідь. Її представили Георгію Богдановичу, і вона почула комплімент: «Кістяківські завжди обирали красунь».

За спогадами співробітників Інституту фізичної хімії, після лекції Джордж Кістяківський, О. І. Бродський та їхні супутники пройшли столичними вулицями. Колишній киянин хотів перевірити, наскільки він пам'ятає рідне місто, і безпомилково привів до будинку, де пройшла перша чверть його життя — Кузнечна, 14. Мешканці цього будинку згадують, що Джордж Кістяківський спілкувався з ними і показував стару фотографію цієї садиби, де було видно сад, що тягнувся в бік вулиці Володимирської. У Києві вчений був кілька разів. Коли очікувався державний візит Президента США Ейзенхауера, а з ним разом мав приїхати його науковий радник Дж. Кістяківський, Олександр Богданович терміново одержав квартиру і зміг подати докторську дисертацію — її прийняли до захисту.

Зараз у США мешкає дружина Дж. Кістяківського і його донька Віра Кістяківська (Фішер), яка пише книгу про батька.

Доля розкидала Кістяківських по всьому світу — Київ, Ленінград, Мінськ, Москва і Підмосков'я, США, Париж, Канада. Нащадки Кістяківських — Смиренки — сьогодні мешкають і в Австралії. Лікари, правники, землеупорядники, археологи, фізики, математики. Хтось загинув у блокадному Ленінграді, хтось у Бугирках. 2012 року помер світлої пам'яті Сергій Васильович Коробков, старий киянин, нащадок двох славних родин — Кістяківських і Смиренків. Зараз у Києві живе його донька Катерина Сергіївна, мікробіолог, і онука, Маріам — сьоме і восьме покоління, нащадки Федора Федоровича Кістяківського. В Києві живе і працює Тетяна Яківна Кирізія, хімік, сьоме покоління, нащадок Василя Федоровича Кістяківського, і її діти — Єлизавета та Олексій.

Продовжується історія славного роду.

Висловлюю щире подяку сім'ї Коробкових і Т. Я. Кирізія за допомогу в підготовці цієї роботи.

ра Федоровича, Ігор і Олександр, стали правниками. Ігор Олександрович був приват-доцентом Московського університету, секретарем голови І Держдуми Росії царської Росії. Після падіння Романових повернувся в Україну і займав посаду державного секретаря і міністра внутрішніх справ в уряді Скоропадського.

Юлій Олександрович, четвертий син Олександра Федоровича, став математиком. На початку ХХ ст. викладав

бінету, Олександр Богданович, незважаючи на високий зріст, йшов навшипиньки. Надзвичайно цікавою була наша студентська практика в Каневі, якою він керував. Пливли човнами за Дніпро, на Заріччя, дорогою знайомлячись із життям водної фауни у її природному середовищі. Олександр Богданович веслував нарівні з нами. Та що там нарівні — у нас була дівоча група, тому основне фізичне навантаження падало на нашого виклада-

ПО ВСЬОМУ СВІТУ

Могила Олександра Кістяківського на Байковому кладовищі у Києві. Фото з «Вікіпедії».

Ставши студентом університету в Києві, був заарештований і виключений з нього. Згодом така ж доля спіткає його і в Дерптському університеті. Тому його подальша освіта пов'язана з європейськими університетами.

Богдан Олександрович в офіційних дореволюційних документах іменувався Федо-

замане самодержавия Романовых самодержавием Ленина». У славовісному збірнику «Вехи» Б. О. Кістяківський стверджував: «Главное и самое существенное содержание права составляет свобода». І застерігав, що державний догматизм може призвести до утворення поліцейської держави.

у найпрестижнішій жіночій гімназії Києва — Фундуклейвській. До речі, в той же час, коли там вчилася Анна Горенко, майбутня Анна Ахматова.

Богдан Олександрович (четверте покоління) був одружений із Марією Вільямівною Беренштам, донькою члена київської Громади В. Л. Беренштама. У них було троє синів. Доля наймолодшого, Михайла, склалася трагічно — зовсім молодим він потонув у морі. За сімейною легендою, двоє старших братів присяглися, що після смерті їхній прах має бути розвіяний над морем, щоб там вони всі зустрілися. Заповіт було виконано.

Олександр Богданович, мій університетський викладач, став професором зоології Київського університету. Професор цього університету в третьому поколінні! Дитинство його пов'язане з дачею на Полтавщині, де гостями бували Олена Пчілка, В. Г. Короленко та його троюрідний брат, згодом перший президент Української академії наук В. І. Вернадський. Олександр Богданович згадував, що саме Володимир Галактіонович Короленко вчив його їздити на велосипеді. Університетським учителем його був видатний учений-енциклопедист М. В. Шарлемань. В одній зі своїх наукових праць він згадує, що разом із ним О. Кістяківський вивчав орнітофауну Кончі-Заспи, чудового куточка природи в околицях Києва. Із 1921 року це був державний заповідник, другий в Україні, зі своїми науководослідними лабораторіями.

А ще один колишній студент О. І. Панасюк пригадує, як вони вирішили обігнати Олександра Богдановича. Зібрали в другий човен найсильніших хлопців і... прогнали. А на той час йому було вже за шістьдесят.

Кістяківські завжди обирали красунь

Найстарший син Богдана Олександровича — Юрій, Георгій, Горя, нарешті, Джордж відіграв велику роль у світовій історії. Хоча сім'я проживала у будинку на Кузнечній, 14, народився він у Боярці. Як встановив краєзнавець-дослідник М. О. Кучеренко, дачний будинок Кістяківських, збудований ще Олександром Федоровичем, зберігся, хоч перебуває тепер у приватній власності. Будинок, безумовно, має велику історичну цінність: крім видатних представників родини Кістяківських, в ньому мешкали і наші відомі історики М. П. Василенко, президент ВУАН, Н. Д. Полонська-Василенко, їх відвідував В. І. Вернадський.

У роки революції Георгій емігрував до Парижа, з допомогою дядька Ігоря Олександровича здобув освіту фізико-хіміка в Берлінському університеті, був направлений на стажування до Принстонського університету. У США Джордж Кістяківський не лише став громадянином цієї країни, а й видатним науковим і політичним діячем: керівником відділу вибухових речовин ядерної лабораторії в Лос-Аламосі, членом Комітету з атомної енергії при Національній академії

■ ЧАС «Т»

Ордер на... підселення

Київський театр «Колесо» показує гротеск Миколи Куліша про сім'ю і «перше їхнє мая»

Валентина САМЧЕНКО

«Життя було. Навіть в піст, у великий перед Великоднем піст, нам у стократ смачніше жилося, ніж тепер на перше їхнє мая».

«Набирайтеся побільше кисню тут, щоб побільше видихнути вуглекислоти там!»

«Невже ж отак все старе життя до нас знов вернеться, в садочку проросте і в серці процвіте!»

«На землі перш за все живуть люди, а потім вже товариші або панове...»

«Сорок сім верстов, як бджілонька, летіла і ні разу не сіла — хоч як треба було, а не сіла, щоб тільки скоріше прийти...»

«Яж мишка, сіренька мишка. А життя — це кіт».

«Ой, яка я мучениця! Яка трагічниця! Вже й з революції вискочила, а мені все не щастить».

«Не люблю я страх буржуазії. Дуже велике у неї самолюб'є: сама розсядеться на все життя, а ти щоб стояв. От і зараз: стоїш, вудиш, а вона розсілася, і в човні у неї всього повно, всякої тобі експлуатації!»

Це цитати з п'єси Миколи Куліша «Отак загинув Гуска». Автора, зокрема разом із театральним режисером Лесем Курбасом, 3 листопада 1937 року після повторного судилища було розстріляно в урочищі Сандармох (Карелія). Заарештували ще наприкінці 1934-го, засудили до 10 років ув'язнення з конфіскацією майна, потім були туберкульоз і камера-одиночка...

Цього року подвійна дата драматурга: 125-річчя з дня народження і 80-ті роковини з дня загибелі. У п'єсі «97», наприклад, він розповів про голод 1921–1922 років на Херсонщині. Лесь Курбас у театрі «Березиль» поставив Куле-

Дружина Гуски Секлета Семенівна — Галина Зражевська та няня Івдя — заслужена артистка України Наталія Надірадзе.

Фото зі сторінки «Фейсбук»

Київського академічного театру «Колесо».

шеві п'єси «Народний Малахій», «Мина Мазайло», «Маклена Граса». У планах були й комедії «Отак загинув Гуска», драми «Зона», «Закут», «Вічний бунт», «Патетична соната».

Гротескно-сатиричну комедію одночасно побутового й відверто соціально-політичного ґатунку «Отак загинув Гуска» заборонили після кількох показів у період тимчасової «відлиги» у 1960-х. Тоді постановки у київському і львівському театрах робив Лесь Танок, художником була Алла Горська.

У Києві кілька років цю п'єсу ставлять у Центрі театрального мистецтва імені Лєся Курбаса.

Під закриття нинішнього театрального сезону свою виставу «Блаженний острів, або Отак загинув Гуска» представляє глядачам Київський академічний театр «Колесо». Прем'єра відбулася 28 червня, цього тижня — ще два покази. Режисер — Марія Грунічева.

У виставі задіяно майже весь ак-

Саватій Гуска з доньками і П'єром Кирпатенком.

Фото Анастасії МАНТАЧ.

торський склад театру, всього 13 персонажів. Саватія Савловича Гуску — колишнього чиновника — майстерно грає заслужений артист України Станіслав Колокольніков. Його дружина Секлета Семенівна — Галина Зражевська, нянька Івдя — заслужена артистка Наталія Надірадзе. Молоді й талановиті акторки театру — дорослі незаміжні доньки головних героїв: Устонька, Настонька, Христонька, Хростонька, Пистонька, Онисонька, Охтисонька (якщо трохи заплуталися в іменах — не переймайтеся, Саватій Савлович, коли ходив в «органи» звітувати про сім'ю, теж одну «загубив»). Одна з турбот сімейства — заміжжя доньок. Тому між дівчатами точиться постійна заувальована боротьба за увагу студента, що повернувся з Києва, П'єра Кирпатенка.

П'єсу «Отак загинув Гуска» (про фізичну кончину не йдеться) Микола Куліш писав у кілька етапів. Спочатку, 1913 рік, була побутова сценка російською мовою «На рыбной ловле», яка у 1925-му довер-

шила у соціально наповнену «Отак загинув Гуска». Роки навколишніх більшовицьких перетворень додали реплік, страхів і переживань: про ордер на... підселення квартиранта, який три дні мовчить, — мабуть, слідкує за господарями; комтруд — орган, що завжди ворухиться, пильнує, не спить; для схову закопану в льоху свиню Маргариту, яка голосно там рохкає; «орган, що пролетарським гребенем вичеше усіх паразитів з всіх хащів нашого життя, хоч як вони не ховаються...». До речі, до 1958 року оригінал п'єси вважався втраченим, допоки Петро Кравчук із Канади розшукав примірник п'єси у Детройті у Ю. Габоди, якому його передала вдова драматурга Антоніна Куліш.

У театрі «Колесо» на Андріївському узвозі дійові особи «Блаженного острова...» на відстані витягнутої руки до глядачів проживають страхи перед більшовицькими змінами і радість спогадів минулого та тимчасової втечі від остогидлої новизни. Сміх скрізь сльози! ■

■ АРТ-ПРОСТІР

Внутрішній Гусев дадаїстичного посилу

Шапка, сито, ціпок, подушка: у Києві відкрилася виставка інсталяцій одеського художника Ігоря Гусєва

Валерія КОРЧЕВСЬКА

Ігор Гусєв — художник, відомий, впізнаваний і успішний, якщо брати за критерій успіху вітчизняні рейтинги найдорожчих і найвпливовіших художників. Свого часу в Одесі він заснував рух «Арт-рейдери» та андеграндну галерею «Норма». Художник іронічний і концептуальний, який послідовно будує свій цілісний художній світ — за допомогою різних медіа: живопису, віршів, перформансів та інсталяцій. Тож ключ до нової виставки у Києві слід шукати в попередніх роботах, і в назвах.

Без ключа не обійтись, бо, на перший погляд, 10 інсталяцій, розташованих автором у галерейному просторі Face Foundation, — набір ріді-мейдів, тобто готових, промислових речей, скомпонованих у дивний спосіб — це доволі герметичний світ, який не проговориться чужинцю. Скажімо, сито з намальованими зірками і поруч пижиково шапка зі злитком золота. Читаємо підпис: «Сусіди». Слухаємо художника: «Той, хто розбирається в символах,

зрозуміє, що це Росія з її багатствами і дрімучістю та Євросоюз із його стабільністю і вічним проходом у нікуди, а Україна — десь між ними». Як фігура замовчування. І простір для роздумів і пошуків місця України під сонцем між двох сусідів. Як сказав провісник сюрреалізму Лотреамон, «прекрасно, як випадкова зустріч парасольки зі швейною машинкою на столі для розтину».

Або щітки для фарбування зі склеєним ворсом, які знизу і згори обрамляють прямокутник, що нагадує сувій, середині якого — обкладинки книжок. Ця робота називається «Легенда про контрабанду». Кожна робота — як ребус, у якому важать і частини, і образ у цілому. Або як хоку, які практикує Гусєв, де в трьох рядках потрібно виразити миттєвість життя.

Для художника інсталяція — це філософське висловлювання, цікаве не так формулюванням ідеї, як парадоксальністю. Коли висловлювання редуковане до певного візуального об'єкта — це і є мова сучасних філософів, вважає автор. «У жи-

Перша ліворуч — Тетяна Міронова, директорка муніципальної галереї «Лавра», крайній праворуч — Ігор Гусєв.

Фото надане Face Foundation.

вописі такі речі не зробиш, бо не куплять, — каже Ігор Гусєв на прес-екскурсії в галереї. — А в інсталяції можна, бо точно не куплять». В Україні інсталяції — чисте мистецтво: їх мало купують і ніде зберігають.

На виставці представлено два арт-об'єкти, створені спеціально, а не з готових речей, — пластикові панно «Принц

офісу» і «Принцеса офісу», майже декоративні і дуже навіть інтер'єрні. Це продовження живописних експериментів Гусєва з розтягуванням, коли цілком фігуративні композиції перетворюються на абстрактні кольорові лінії, створюючи ефект технічного збою, екрана, що «поплив» смугами. Надзвичайно цікавий проект, у якому

поєднується міметичне мистецтво й абстрактне, де ніби перетинається аналоговий світ із цифровим, де можна вільно обходитися з формальними елементами — кольором, формою.

Щоб полегшити інтелектуальну роботу глядачу, організатори до прес-релізу додали ще й план виставки: Ігор Гусєв створив цей план за аналогом із музейними буклетами, позначивши об'єкти цифрами в просторі, а поруч із цифрою вказав назву роботи. Більше того, назва виставки теж має пояснення — у вигляді однойменного есею-епіграфа.

І коли ти пробудеш у галереї певний час, освоїшся серед об'єктів, роздивившись лінії, якими художник з'єднав простір, зрозумієш естетичну логіку побудови експозиції, усвідомиш, зрештою, що ця камерна виставка виглядає не по-київськи круто, і тобі захочеться продовження — можна перейти вулицю, і в «Мистецькому арсеналі», на виставці «Мистецька праця», серед іншого знову побачити арт-об'єкти Ігоря Гусєва. Уже впізнавані «розтягнуті» кольорові фігурки Містера Ніхто і нову інсталяцію «Коліс» у майбутньому квіти на холодильнику будуть вважати мистецтвом».

Як сказала арт-критикиня Ольга Балашова, головний герой виставки «Весна не для всіх» — вудіаленівський персонаж. Рідкісна птаха в наших широтах. ■

НОМІНАНТИ

Бурлюк, Горбачов і невігласи

Студії з української Атлантиди

Костянтин РОДИК

Хоч українець Давид Бурлюк — легітимна зірка світового мистецького авангарду, альбом його живопису в Україні досі не виходив. Аж ось нарешті сталося: «Давид Бурлюк» (К.: АртHuss, 2017). Дві сотні репродукцій, переважно більшість котрих (чи всі?) бачимо вперше. Оскільки місцезнаходження творів не зазначено, а саме видання підготовлене аукціонним домом «Свро-Арт», можна припустити, що це така собі пропозиція колекціонерам «за промовчаням». Розкішна пропозиція. Надто з огляду на інформацію з іншої книжкової новинки: «2007 року на лондонському аукціоні Sotheby's полотно цього митця продали за одну з рекордних сум для українського живопису — 650 тисяч доларів» (Україна. Сторінки родинного альбому. — К.: АртHuss, 2017).

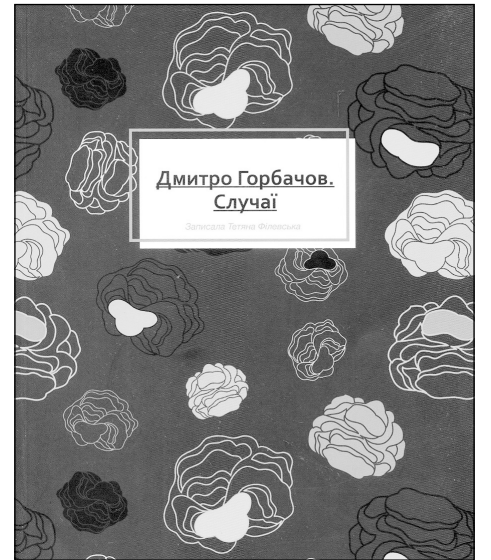
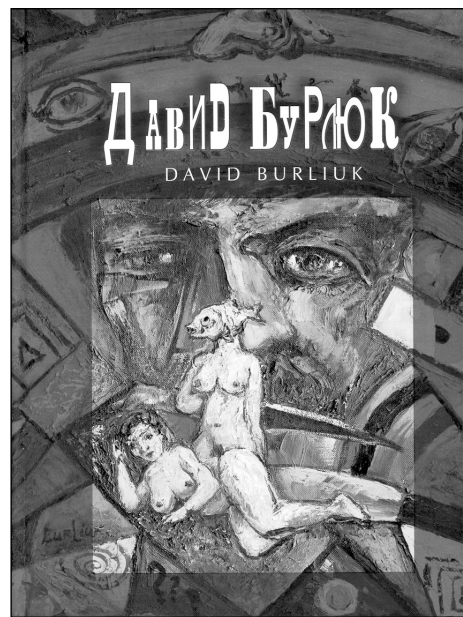
Але й на простого глядача чекає кольоро-ритмічний шок від такої кількості небаченого Бурлюка. Та не тільки звичайний споглядач нігтить перед цим художником — мистецтвознавець теж. Здається, не було такого художнього напрямку початку ХХ століття, в якому би Давид Бурлюк не випробував своїх сил. Ба більше — він лишив помітний слід у футуристичній поезії, про що наш масовий читач довідався по виході книжки «Поети брати Бурлюки. Тонкофінгерпринт» (К.: Ярославів Вал, 2014). У передмові до рецензованого альбому читаємо: «Він називав себе оратором, і тоді, коли не продавалися картини, заробляв на життя публічними виступами. На будь-яку тему». Так, Бурлюковий ерудит може позаздрити будь-хто. Він усе життя тримав себе у, сказати б, енциклопедичній формі. Казав: «Вчення вириває людей з грядок. Лише невчені все життя ріпою в одній грядці сидять» (Д.О.Горбачов. Авангард. Українські художники першої третини ХХ ст. — К.: Мистецтво, 2016). І називав цей непоборний потяг до нового «інстинктом естетичного самозбереження».

Проте все це мало що прояснює глядачеві, який стає віч-на-віч із картинами Бурлюка і клякне перед стихією кольорів — то полудневою, то присмерковою, а то й затуманеною. Серед опублікованих текстів Д.Бурлюка майже немає конкретних самокоментарів, але один — вартий багатьох, ключ до його живопису: «Року 1915 я написав картину «Святослав»... Помазанчів, зелено-жовті, червоні, сині

тони б'ють Ніагарами з-під мого пензля. Коли я рисую, мені здається, що я дикун, котрий тре сук однієї фарби об іншу, щоб одержати кольоровий ефект. Ефект горіння. Ефект сластолюбства, збудження статтю однієї фарби характерних рис і особливостей іншої» (див.: Д.О.Горбачов, «Авангард...»).

Хоч усі Бурлюкові картини — навіть абстрактні — є «сюжетними», варто тримати в голові вислів його сучасника Олександра Богомазова: «Сама будова картини — взаємини між формами — це і є «сюжет». На це наша психіка реагує, на ритми» (Дмитро Горбачов. Случай. — К.: Артбук, 2017). А коли відчуваєш, як крізь життєрадісне буяння фарб проступає щось моторошне, пригадується ще й Олександр Архипенко: «У стародавньому архаїчному мистецтві спресувався первісний жах» (там само). І раптом бачиш, що дивні гномоподібні фігурки Бурлюка вельми нагадують архаїчних персонажів Толкіна, а самі картини — плернерні етюди з фентезійних країв. Навіть техніка імпастро, якою залюбки користувався (суміш фарб із піском і ґрунтом), ніби свідчить про зв'язок із часами міфічними. Мистецтвознавець Дмитро Горбачов назвав цю суміш позірно не поєднуваного «спектральним експресіонізмом» та «містичним реалізмом» (Український модернізм 1910-1930. — Хмельницький: Галерея, 2006).

Отже, «татарсько-запорозький футурист» або «американський Ван Гог» Бурлюк (як сам себе різночасно ймену-

вав) таки викорінюється з прадавньої української архаїки. Американський дослідник авангарду Джон Болт значить: «Стіль Бурлюка був еклектичним і часто невизначеним, але він завжди відбивав сільську життєрадісність і всеосяжність... Тип сердечного сільського примітивізму» («Український модернізм»). По один бік традиційно ужиткового українського малярства — Ганна Собачко-Шостак, Марія Приймаченко, Катерина Білокур; по інший — такі різні й водночас «однакові» в обожнюванні кольорового всесвіту Олександра Екстер, Казимир Малевич, Олександр Богомазов, Давид Бурлюк.

Першим унаочив цей генетичний зв'язок — і тим розкодував «гарячий материк українського авангарду» — Дмитро Горбачов у 1970-х. І тим, за висловом Дж.Болта, «вивів зі стагнації радянське мистецтвознавство». З роками відточене інтегральне формулювання Д.Горбачова звучить так: «Український авангард 1920–30-х років в одну мить синхронізував тисячолітні ритми української культури з наймодернішими ритмами тогочасної Європи» (Авангард Йогансена. — Л.: Наутилус, 2007). Про стиль Горбачова-мистецтвознавця пізніше напише його паризький колега Жан-Клод Маркаде: «Пасіонарні натхненні узагальнення, як у Андре Мальро» («Случай»).

Ясна річ, сорок п'ять років тому публічно висловлювати те, що нині каже пише Дмитро Горбачов, дорівнювало професійному самогубству. 1972-го його, на тоді головного хранителя Українського художнього музею, звільнили лише за те, що показував іноземцям невідомих світові Богомазова і Пальмова, які зберігалися у спецзапаснику. Цю історію Дмитро Омелянович описав у добрій, дотепній, сумно-веселій і топінформативній книжці пунктирних спогадів «Случай». Подружжя французьких мистецтвознавців Жан-Клод і Валентина Маркаде нагострилися з'їздити до Радянського Союзу. Валентина (дівоче прізвище Васютинська) — родом з Одеси, звідки батьки вивезли її у 1920-му десятиріччю. Але оскільки вона публікувалася в емігрантському журналі «Сучасність», редагованому Ю.Шерехом, візу їй не давали; «за французів Маркаде прохав Брежнєва про допуск президент Жискар д'Естен». Дозволили на найвищому рівні.

Туристи заїхали до Києва, розшукали Горбачова, просять показати запасники. Той до директора, котрий знав, що без дозволу Мінкульту цього робити не можна, а міністерство все одно не дозволить. Каже Горбачову: «Зробіть ось як: нехай вони сидять у коридорі як прохачі, а ви удайте, що носите картини з одного сховища до іншого. І робіть це «в ра-

піді», повільно, щоб вони це все встигли роздивитись».

Маркаде подивилися-шокувалися і попрямували далі до Москви. Там «нас прийняв тодішній директор Третьяковської галереї Полікарп Лебедев... При згадці прізвища «Богомазов» директор неочікувано різко викрикнув: Ви маєте забути про ці імена!». Ну і, либонь, «просигналізував» куди слід про розкриття Горбачовим держсекретів. Оргівисновки не забарилися: «Повернувшись у Париж, ми дізнались, що Дмитра Омеляновича звільнили з Українського музею».

Вільно писати-публікуватися стало можливо лише по відокремленні України від Росії. Для Д.Горбачова все почалося з упорядкування розкішного (не лише тоді, а й донині) альбому «Український авангард 1910—1930 років» (К.: Мистецтво, 1996). Утім невідомо, чи з'явився б він, якби не фінансова підтримка Соціального фонду «Відродження» — офіційний Київ ще довго не толерував українських науковців, що піддавали «думку» Москви. А це видання проголошувало всесвітньо відомий «російський авангард» — українським за своєю природою й ідентичністю головних творців. «Поняття «український авангард» введено ужиток паризьким мистецтвознавцем Наковим для виставки «Tatlin's dream», улаштованої в Лондоні 1973 року», — пише тут Горбачов, не згадуючи, що саме він «підкинув» західним колегам цю тезу на обміркування.

Через двадцять років, вже за підтримки Української держави, вийшло поліпшене видання (цитоване вище): Д.О.Горбачов, «Авангард...». Давидові Бурлюкові, щодо якого усталюється визначення «український батько російського футуризму», тут присвячено набагато більше місця. Але, на жаль, в Україні не зникло геть коліно-укліне ставлення до щедрих тиражованих по всіх усядах імперських кліше. Там і досі «вважають» Д.Бурлюка, прямого нащадка запорожців без жодної краплини російської крові, винятково «своїм» на тій підставі, що перед Першою світовою він декілька років прожив у Москві (а 1920-го врятувався еміграцією). Він справді, як підкреслює Вадим Скуравітський, «опікувався всіма посталями російського футуризму, був ніби генеральним його продюсером» («Поети брати Бурлюки...»), а Маяковський описав це продюсерство так: «Давид зробив мене поетом... видавав мені щоденно 50 копійок, щоб писати, не голодуючи».

Московський поет Василій Каменскій казав про Бурлюка: «Міжнародне ім'я, наче сонце на небі» — і нікому з його товаришів-футуристів не спало на думку вписати до його біографії рядок «російський». А от нинішні одесити додумалися: на меморіальній дошці (довгий час Бурлюки мешкали в Одесі) скоротили вищезгадане формулювання до провокативного «батько російського футуризму».

Це підступне невігластво датується осінню минулого року. ■

ВІЗИТІВКА: ЛІДЕРИ ЛІТА

Відбулася експертна сесія Всеукраїнського рейтингу «Книжка року'2017» з визначення «Лідерів літа». Починаємо публікувати шорт-листи кожної підномінації — по сім найподієвіших книжок піврічного видавничого репертуару (за абеткою).

Мистецтво

Петро ГОНЧАР, Лідія ЛИХАЧ. Чисте мистецтво. — К.: Родовід, 304 с.(о)
Віл ГОМЕРЦ. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. — К.: АртHuss, 486 с.(о)
Давид Бурлюк. — К.: АртHuss, 168 с.(п)
Енеїда Базилевича. — К.: Артбук, 192 с.(о)
Василь ПИЛИПЮК. Долею даровани зустрічі. — Л.: Світло й Тінь, 272 с.(с)
Тимофій Бойчук. — К.: Майстер Книг, 69 с.(п)
Як у Тіні. Георгій Якутович як ілюстратор книги «Тіні забутих предків». — К.: Артбук, 184 с.(п)

Мистецтвознавство / етнографія / фольклор

Микола БІЛЯШІВСЬКИЙ. Українське народне мистецтво. — Х.: Видавець Савчук О.О., 229 с.(п)
Дмитро ГОРБАЧОВ. Случай. — К.: Артбук, 176 с.(о)
Кували ковалі — великі і малі. — Івано-Франківськ: Мантикора, 98 с.(о)
Григорій ПАВЛУЦЬКИЙ. Дерев'яні та муровані храми України. — Х.: Видавець Савчук О.О., 214 с.(п)
Рушники Наддніпрянської України. — Л.: Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ, 376 с.(с)
Сергій ТРИМБАЧ. Кіно, народжене Україною. Ілюстрована історія. — К.: Самміт-Книга, 384 с.(п)
Українські народні казки. Казки Гуцульщини. Том 7. — Чернівці: Букрек, 440 с.(п)

Красознавча і туристична література / дорожні нотатки / історія повсякдення

Мік ВІКІНГ. Маленька книга хуге. Як жити добре по-данськи. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 288 с.(п)
Живучи в модерному місті: Київ кінця ХІХ — середини ХХ століть. — К.: Дух і Літера, 328 с.(о)
Олена КУЛІНИЧ. Мій Токіо у святі і будні. — К.: Самміт-Книга, 328 с.(п)
Дмитро МАЛАКОВ. Мала і Велика Житомирські; Лук'янівка. Татарка. — К.: Либідь, 88+80 с.(о)
Оксана ОВСІЮК. Життя після окупації: побут киян 1943–1945 рр. — К.: Дуліби, 176 с.(п)
Андрій ПУЧКОВ. Просто неба. Київські нариси. — К.: Дух і Літера, 304 с.(п)
Наталья ЧУВИКИНА. Ботанический сад на Зверинце, Дмитрий ШЛЕНСКИЙ. Сонет Андреевскому спуску, Кирилл СТЕПАНЕЦ. Чернобыль — Киев. Сер. «Киевская мозаика». — К.: Варто, 112+96+112 с.(о)

■ НА ВЛАСНІ ОЧІ

У Карконоші — в пошуках пригод

Нижня Сілезія пропонує туристам численні атракції та оздоровлення на лоні природи, а столиця воєводства Вроцлав «занурить у культуру» в товаристві... казкових гномиків

Олег КРУК

Київ — Вроцлав — Єленья Гура — Карпач

Туризм — це привілей розвинених країн. Чим багатша країна, тим частіше пересічний громадянин може вирушити в далекі чи близькі мандри. Для України великим кроком у цьому напрямку став безвізовий режим із Європою. Тепер не треба консульському чиновнику доводити, що ти просто хочеш побачити світ. Найближчим сусідом для нас є Польща — справжня скарбниця історичних місць та туристичних центрів. Польська організація туристична (ПОТ) запросила українських журналістів переконаватися в цьому на прикладі Нижньої Сілезії (Дольного Шльонська).

Польська Венеція

Вроцлав — одне з найкрасивіших міст Польщі. П'ять річок (Одра та 4 її притоки) і 12 островів, на яких розташована столиця Нижньої Сілезії, надають місту неповторної мальовничості. Доповнюють красу понад 130 мостів, які з'єднують річковий комплекс у єдиний міський організм. Попри майже 700 тисяч населення, Вроцлав — тихий і затишний з безліччю «атракціонів» для туристів. Це місто зі своїм обличчям, неповторною атмосферою, яку точно упізнаєш з-поміж інших. У центрі міста — унікальна ратуша, «родом» із XIII століття, яку будували майже 300 років, плавно поєднуючи різні архітектурні стилі — готику, ренесанс... Астрономічний годинник, за яким можна досі звіряти час. Популярна «Пивниця Свидницька» — найстаріша у світі.

«У минулому, 2016-му, році Вроцлав був культурною столицею Європи, — розповіла Марта Завіла-Пілат, представниця Дольношльонської туристичної організації. — Відбулися сотні розмаїтих заходів, у яких узяли участь тисячі митців із різних країн. Завдяки цьому місто набуло розголосу в усьому світі. Тепер пожинаємо плоди — кількість туристів, які відвідують Вроцлав, відчутно зросла. Нині тут ви не ступите кроку, аби не почути іноземну мову. Ми ледве справляємося з таким потоком туристів».

Родзинка міста — острів Тумський. Це колоритне «місто в місті» — тут сконцентровані духовні заклади: кафедральний собор Івана Хрестителя, костели, семінарія. Особливо популярний «міст любові», на якому закохані чіпляють свої «замки вічного кохання». Також на острові можна зустріти справжнього ліхтарника! Він вручну щочесера засвічує газові ліхтарі. Традиція залишається ще з XIX століття.

На початку 2000-х на вроцлавських вулицях з'явилися

Гори Карконоші — улюблене місце відпочинку туристів у Нижній Сілезії.

бронзові гномики. Нині їх майже 300 (дехто каже, що 500). Ці бронзові малюки творять що завгодно: катаються на мотоциклах, перуть білизну, сплять на лавочках, випрошують милостиню, попивають пиво — словом, радіють життю. Мандрівникам у Вроцлаві пропонують особливі маршрути з умовною назвою «відшукай гномиків». Видають спеціальні карти, по яких можна відшукати цих шибеників.

Звідки така традиція, часто запитують туристи? Ці дивні створіння — відгук комуністичної Польщі. Наприкінці 1980-х діяв громадський рух «Помаранчева альтернатива». Старожили пам'ятають «Демонстрацію гномів» 1987 року, коли на стінах вроцлавських будинків вигулькнули яскраві графіті гномиків у помаранчевих ковпаках. У такий спосіб активісти руху протестували проти абсурдної комуністичної дійсності.

Єленья Гура — поруч із природою

«Якщо шукаєте найкраще місце на Землі — то знайте: ви вже тут!» — такими словами привітав нас мер міста Єленья Гура пан Марчін Завіла.

Єленья Гура — наочний приклад тих змін, що відбулися в Польщі впродовж останніх десятиліть. «Коли я вперше став мером міста, — пригадає пан Завіла. — 90% доходів міського бюджету нам розподіляла Варшава. Тепер маємо змогу самі витрачати власні доходи. Нині частіше їжджу в Брюссель, аніж до Варшави. Бо Європейський Союз дає великі кошти на проекти регіонального розвитку. Іноді майже 80% вартості проекту покривають гроші ЄС». Погодьтеся — це суттєва підтримка. І що важливо: люди бачать і відчувають зміни.

Пан Марчін Завіла на посаді мера — вже третю каденцію, люди вірять йому, бо місто успішно вирішує всі свої проблеми. «Коли повернетесь додому, — говорить він, — і сядете за кермо своїх «мерседесів»,

«ягуарів», «тошиб» і «порше», знайте: все пластмасове обладнання для згаданих машин виготовляється в нашому місті. До речі, за офіційною статистикою, в нас працює майже тисяча українців».

Єленья Гура в перекладі означає Оленьяча гора. Тут 90 тисяч жителів. Містечко називають «перлиною гір Карконошів». У горах і досі живе легенда про прекрасного оленя, якого князь Болеслав побачив на вершині, на тлі ранішнього сонця, йдучи на Чехію. «Причина того походу — невідома, — говорить пан Марчін, — але місто нині має романтичну легенду. І не менш романтичну назву».

За рік місцевість відвідує понад 3 мільйони туристів. Тут багато стародавніх замків і палаців. Щороку в місті відбувається найбільший у Польщі фестиваль вуличних театрів, а також фестиваль фільмів, віденської музики, джаз-фест і свято органної музики. У місті три театри і філармонія. А неподалік — знаменитий курорт Чеплице-Здруй, де ефективно лікують захворювання опорно-рухового апарату, сечостатевої системи, хвороби очей. Також поруч — популярний лижний курорт Карпач.

У місцевому музеї — багата колекція художніх виробів зі скла. Край славиться своїми гутнями (фабриками з виробництва скла), які мають давні традиції. Нас провели залами фабрики Julia («Юлія — світ кришталю»), яка має світове визнання. Досить сказати, що тут замовляють виробити британська королівська родина та арабські шейхи, а голландці — скляну продукцію з репродукціями Ван Гога та інших своїх художників. 80% виробів йде на експорт.

«Якщо раніше люди виїжджали з Єлені Гури у великі міста та за кордон, — розповіла нам місцевий екскурсовод Сільвія Нойман, — то нині навпаки — повертаються. У нас створені прекрасні умови для спокійного сімейного життя, для вихо-

Вроцлав називають польською Венецією.

Єленья Гура — місто, яке зберігає власну автентичність.

Фото автора.

вання дітей. Переїжджає сюди також багато айтішників. Після багатогодинного сидіння за комп'ютером вони із задоволенням ідуть у гори, катаються на велосипеді, а взимку — на лижах. Я сама тут народилася в Познані, то ледве дочекалася закінчення навчання, аби з великого міста втекти у своє маленьке, де живу поруч із природою».

Карпач — центр активного туризму

Містечко Карпач, що на крайньому південному заході Польщі в гірському масиві Карконоші, — популярний курорт розваг. Поруч — Чехія і Німеччина. Ми побачили затишне і доглянуте містечко, в якому лише вивіски польською мовою переконували нас, що ми не десь далеко на заході Європи. Крім лижних центрів, які, зрозуміло, працюють у зимовий сезон, місцева інфраструктура насичена й іншими видами розваг, тож турист, який потрапить сюди, без «роботи» не залишиться.

Розібратися з місцевими визначними місцями допомогли працівники міського туристичного центру. Назва тутешніх гір, розповіли вони, походить від імені легендарного велетня Карконоші, який, згідно з переказами, охороняє гірські нетрі від надокучливих людей. Йому присвячено цілий музей з інтерактивними експонатами. Серед історичних пам'яток поза конкуренцією — дерев'яний костел Ванг, побудований у XII столітті в Норвегії, а 1844 року перевезений і встановлений у Карпачі. Є також музей спорту й туризму, виставки сучасного мистецтва

та мінералів, а для дітей — музей іграшок і ляльок.

Карпач іще з XVI сторіччя відомий як притулок золотошукачів. Мабуть, як пам'ять про ті часи на околиці збудували розважальний центр Western City — стилізоване під американський Дикий Захід містечко, на «вулицях» якого шанувальники екстриму скачуть на конях, стріляють із рушниці, прориваються на поїзді в стилі вестерн через землі індіанців, вимивають золото з піску. Улітку тут щодня «грабують банк», а ковбої влаштовують погоні й стрілянину.

«Протягом року в регіоні ми проводимо до 60 різних заходів, аби привернути увагу туристів, — розповіли в місцевому туристичному офісі. — Тобто щотижня маємо якусь акцію: скажімо, з'їзд байкерів або фестиваль духу гір».

«Нині Карпач, мабуть, найбільший центр зимового спорту й літнього відпочинку в Польщі, — продовжила розповідь Сільвія Нойман, коли ми прогулювалися вулицями міста. — Прекрасні кліматичні умови, унікальна природа, чиста вода, свіже повітря, насичене живильним бальзамом хвойних лісів — усе це створює особливий мікроклімат. Найбільше Карпач цікавить тих, хто надає перевагу активному дозвіллю. Кожна пора року тут має свою привабливість. Узимку лижні траси різної складності дозволяють кататися і дітям, і початківцям, і досвідченим лижникам. А влітку тут рай для велосипедистів та «зелених» туристів. Тож мода на відпочинок у Карпачі, яка з'явилася ще в XIX столітті, не минає, а зростає з року в рік».

■ ДО РЕЧІ

Як дістатися

— З Києва до Вроцлава авіаперевізник WizzAir здійснює прямі рейси щовівторка і щосуботи.

— З Вроцлава до Єлені Гури — потягом Інтерсіті. Подорож триває дві години.

— Потягом Інтерсіті з Києва до Перемишля, далі з Перемишля через Вроцлав до Єлені Гури — також швидкісним електропоїздом.

Юрій Береза
почесний президент ФК «Дніпро-1»,
народний депутат України

«Не виключаю, що в майбутньому може відбутися об'єднання «Дніпра» та «Дніпра-1».

Оксана ПРОДАНЧУК, Григорій ХАТА

■ ФУТБОЛ

Повернутися до еліти

Свій перший офіційний матч нещодавно створений «Дніпро-1» завершив розгромною перемогою в Кубку країни

«Металіст-1925» не зміг підтвердити свої грандіозні амбіції в кубковому поєдинку з тернопільською «Нивою».

Фото з сайта metalist1925.com.

Новий футбольний сезон в Україні стартував матчами першого попереднього раунду Кубка України, котрий із нинішнього року знову проходить під цілковитим патронатом ФФУ. Упродовж багатьох років у національного Кубка було кілька нюансів в особі самої федерації, Професіональної футбольної ліги та прем'єр-ліги. Проте після серйозного проколу з організацією кубкових поєдинків у попередньому розіграші між представниками елітного та першого дивізіонів, коли через неналежний стан газону поєдинок «Нафтовик» — «Динамо» довелося переносити з пізньої осені на весну, а чвертьфінальна гра між «Полтавою» та «Шахтарем» так і не відбулася, другий за рейтингом турнір країни вирішили передати в одні управлінські руки.

Учасниками старту раунду Кубка країни-2017/2018 стали 26 колективів: переможець та фіналіст КУ серед аматорів, 22 колективи другої ліги та двоє представників першого дивізіону — його новачки — «Рух» та «Кремінь». У статусі новачків своїх дивізіонів новий сезон розпочали й ще кілька клубів. Зокрема, «Дніпро» та «Металіст-1925», котрі ще зовсім недавно грали в українській еліті, та «Дніпро-1», який лише кілька тижнів тому розпочав своє життя. Без сумніву, всі вони мають високі амбіції, пов'язані з їхнім поверненням до елітної когорти.

Зауважимо, що абсолютно новий для футбольної сім'ї України клуб потрапив до другої ліги всупереч регламенту змагань, у якому зазначається, що для виступів у Д-П команда має провести сезон в аматорському чемпіонаті, а, як відомо, новостворена дніпровська команда участі в «аматорах» не брала.

Попри це днями відбулася прес-конференція президента клубу Юрія Берези, на якій він назвав Дмитра Михайленка — в недалекому минулому очільника вищолігового «Дніпра» — головним тренером «Дніпра-1». Також Юрій Береза оголосив список з 20 гравців, які в наступному сезоні захищатимуть кольори його команди. Серед них є й добре відомі українським

фанатам футболу гравці, а саме Володимир Польовий, Євген Чеберячко та Сергій Кравченко. Ця трійка гравців у недалекому минулому виступала за «Дніпро».

Цілковімовірно, що «Дніпро-1» може бути проектом мільярдера Ігоря Коломойського, який через багатомільйонні борги, схоже, більше не хоче мати справ з «Дніпром». Тепер у мільярдера хочуть створити команду, яка за кілька сезонів знову зможе грати в УПЛ, але вже без боргів перед УЄФА та колишніми та нинішніми футболістами та тренерами.

Дебют нової команди Михайленка припав на матч першого попереднього етапу Кубка України проти чернівецької «Буковини». Підопічні Михайленка легко перемогли чернівецьку команду з рахунком 5:0 та стали єдиною командою з вищезгаданої трійки новачків Д-П, що продовжить змагання у КУ.

Щодо колишньої команди Михайленка, то примусово понижений ФІФА до другої ліги «Дніпро» свій кубковий поєдинок програв (у доданий час — 1:2) аматорам зі Львівщини. У грі проти фіналіста

аматорського Кубка країни — спортивного клубу «Демня» — діями «дніпрян», основу котрих нині складатимуть футболісти колишніх його команд U-21 та U-19, керував відомий у минулому захисник клубу Олександр Поклонський. Його днями призначили на посаду головного тренера.

Не склалося з Кубком і в «Металіст-1925», котрий у серії пенальті вдома поступився тернопільській «Ниві». «Немає нам виправдання», — заявив очільник «металістів» Олександр Призетко. До речі, свого суперника харків'яни приймали на стадіоні «Сонячний» у П'ятихатках, на якому не було помітно клубних ультрас. За кілька днів до старту сезону керівництво клубу категорично заборонило найактивнішій групі своїх фанатів відвідувати найближчі домашні матчі клубу. При цьому в обмежувальному наказі йшлося не тільки про домашні, а й про виїзні поєдинки. Під заборону для харківських ультрас потрапив і поєдинок національної збірної України та Туреччини, котрий має відбутися 2 вересня в Харкові на стадіоні «Металіст».

■ ОБВА!

Три «Дніпра»

На цьому український футбол не припиняє дивувати. На початку літа з'явилася інформація, що міський голова Дніпра Борис Філатов планує створити муніципальний футбольний клуб, і ось ця ідея втілена в життя. У Дніпрі створено ще один футбольний клуб — «Дніпро 1918». Таким чином, у Дніпрі функціонуватимуть три однойменні команди, при чого майбутнє жодної з них не має ясної перспективи.

Олексій ПАВЛИШ

■ ТЕНІС

Кому «шолом» до лиця?

Еліна Світоліна та пара Леся Цуренко / Людмила Кіченюк уперше боротимуться за чвертьфінал Уїмблдону

«Я намагалася показувати свою гру, але це, на жаль, не принесло ніяких результатів. Магдалена грала сьогодні дуже добре, а я — десь на 60 відсотків від своїх можливостей. Проте зараз у мене немає причин засмучуватися: завдання мінімум — третє коло — я нарешті виконала», — підсумувала свій виступ на Уїмблдоні українська спортсменка.

Окрім найкращого результату в кар'єрі на трав'яному «шоломі» та солідних призових (117 тисяч доларів), Цуренко може бути задоволена і 130-ма заліковими балами, які, ймовірно, допоможуть уперше ввійти до топ-30 таблиця про ранги WTA: в онлайн-рейтингу Леся поки 29-та.

Значно покращити свої рейтингові справи може вихованка рівненської школи тенісу і в парному розряді: дует Цуренко / Людмила Кіченюк пробився до третього раунду змагань. Щоправда, матч другого кола український тандем, який грає разом лише другий турнір, не провів: лідерки посіву Маттек-Сендс / Шафаржова (США / Чехія) знялися з Уїмблдону через травму американки. За вихід у чвертьфінал наша пара буде боротися з кривдницями українсько-сербського дуету К. Бондаренко / Круніч — Катарін Белліс і Маркеттою Вондрошовою (США / Чехія).

Фаворити ж трав'яного «шолома», окрім Плішкрової, поки йдуть без втрат: чинний чем-

На другому посіві турнірі «Великого шолома» Леся Цуренко вийшла до третього кола.

Фото з сайта sapronov-tennis.org.

піон Уїмблдону та перша ракетка світу Енді Маррей, лідер сезону Рафаель Надаль та семіразовий переможець змагань Роджер Федерер — без проблем вийшли до 1/8 фіналу. Іспанець Надаль навіть повторив свій рекорд на «мейджорах» семирічної давнини — «король ґрунту» виграв уже 28 сетів поспіль на турнірі «Великого шолома». Головна ж інтрига у жіночому дивізіоні — боротьба між німкеню Анжелік Кербер та румункою Сімоною Халеп за титул першої ракетки світу. Аби утриматися на чолі рейтингу WTA, Кербер має як мінімум вийти у фінал, але здавати позиції вона, вочевидь, не збирається — 29-річна тенісистка також доволі впевнено здобула путівку в чверть раунд.

■ ХРОНІКА

Волейбол

Жіноча збірна України, вигравши у команді Фінляндії й повторний поєдинок, вперше в своїй історії стала переможцем Євроліги. Матч-відповідь, який проходив у Івано-Франківську, розпочався з виграшу гостями старту сету. Проте надалі підопічний Гарія Єгіазарова вдалося переламати хід поєдинку, котрий, як і гра в Гельсінкі, завершилася з рахунком — 3:1 (17:25, 25:23, 27:26, 25:16).

«Формула-1»

Переможцем Гран-прі Австрії — дев'ятого етапу сезону — став другий пілот «Мерседесу» Вальтері Боттас. Попри статус новачка німецької стайні фін відсвяткував уже другу перемогу в чемпіонаті. Цікаво, що перший номер «Мерса» Льюїс Хемілтон другу гонку поспіль завершив поза призовою трійкою (четвертим), знову фінішувавши позаду лідера ЧС-2017 — німця Себастьяна Феттеля. Фінішну лінію на автодромі Шпільберг лідер «Феррарі» перетнув другим, додатково збільшивши свою перевагу в протоколі пілотів над Хемілтоном до 20 пунктів. Третю позицію на Гран-прі Австрії посів гонщик «Ред булл» Даніель Рікк'ярд.

На початку липня вся увага тенісних фанатів прикута до Лондона — саме тут перетнув екватор третій, найпрестижніший, турнір із серії «Великого шолома». Уїмблдон, відзначимо, є найстаршим за «віком» серед своїх колег — уперше його провели у 1877 році. А цьогогорічнє змагання, котрі традиційно відбуваються на трав'яних кортах Всеанглійського клубу лаун-тенісу та крокету, вражають і рекордним призовим фондом у 24,360 млн. фунтів.

Приємно, що до другого тижня боротьби за почесний трофей дійшли й українські тенісистки. В одиночному розряді наша головна надія — 4-та ракетка турніру Еліна Світоліна, котра навіть попри нещодавню травму та розмови про нелюбов до трав'яного покриття, продовжує оновлювати власні рекорди на Уїмблдоні: обігравши у п'ятницю німкеню Віттхейф (6:1, 7:5), 22-річна українка вперше в кар'єрі пробилася у четверте коло змагань. Це, до речі, найвище досягнення в історії вітчизняного жіночого тенісу.

«Я дуже пишаюся собою, бо кілька тижнів тому травма ноги не давала спокою. Навіть не думала, що зможу тут вийти до 1/8 фіналу, але зараз відчуваю себе доволі впевнено. Якщо я виграю наступний матч, то для мене це вже буде своєрідний бонус, я й так пройшла далеко. Але я постарася показати свою найкращу гру», — прокоментувала свою перемогу Світоліна.

Поєдинок четвертого раунду проти чинної чемпіонки «Ролан Гарроса» — Олени Остапенко з Латвії — Еліна провела вчора пізно ввечері. Підтримати успіх нашої тенісної прими могла і друга ракетка України Леся Цуренко, проте після двох складних перемог над німкеню Гьоргес (6:7, 7:6, 6:4) та швейцаркою Голубич (6:1, 2:6, 6:3) 28-річна киянка не змогла нічого протиставити словачці Магдалені Рибаріковій — 2:6, 1:6, котра перед матчем з Лесею несподівано вибила з турніру його головну фаворитку — 3-тю ракетку світу Кароліну Плішкову.

ПУТА ГІМЕНЕЯ

Сиділа, сиділа, зате ж висиділа!

За чутками, 36-річна Періс Хілтон
тако ж зібралася заміж

Аліса КВАЧ

Спадкоємиця готельної імперії Хілтон і відома світська левиця Періс Хілтон, звичайно, не Проня Прокопівна, але і вона у свої 36 досі не була одружена. Хоча кавалерів, зважаючи на її красу і статки, міняла, як рукавички. Ще минулого року всі сподівалися, що її роман із швейцарським мільйонером Томасом Гроссом таки завершиться весіллям — подейкували, що Періс навіть устигла познайомитися з батьками нареченого й отримати їхнє благословення. Але — не склалося. А невдовзі після того Хілтон помітили на одному з пляжів у Мексиці в компанії невідомого молодика.

Тож коли на свій день народження у лютому Періс виклала в Instagram фото в компанії 32-річного актора Кріса Зілки (справжнє ім'я — Крістофер Майкл Сеттлмайр) із написом «моя половинка», всі це сприйняли за чергову інтрижку. Утім уже в травні Періс з'явилася з Крісом на червоній доріжці благодійного балу amfAR Gala, що проходив у рамках Канського фестивалю. І не просто з'явилася, а продемонструвала на численні камери пристрасний поцілунок із коханим.

А не так давно західні таблоїди почали навперелі стверджувати, що Кріс зробив Періс пропозицію

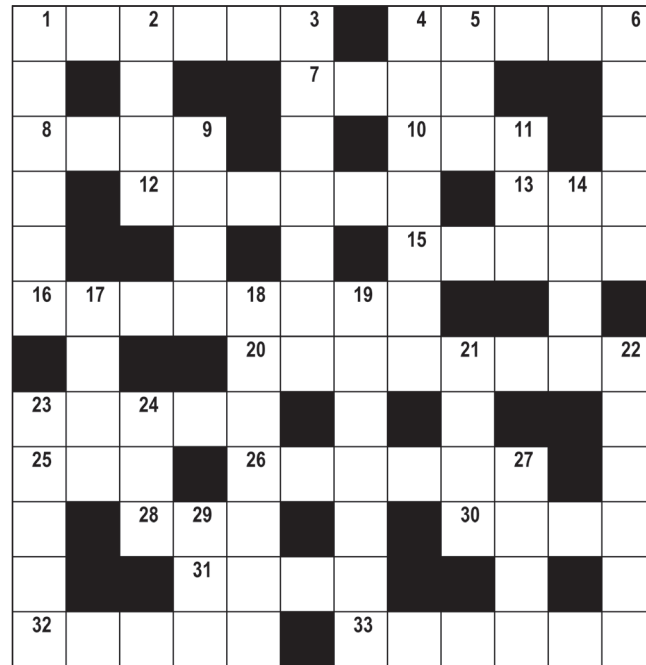
руки і серця, і вона відповіла згодою. І тепер пара готується до весілля. «Періс впевнена, що з Крісом вона хоче прожити до кінця життя, і тепер вони планують своє довге і щасливе подружнє життя. Вони вже обговорили всі деталі торжества і навіть запланували народження дітей», — пише видання Hollywood Life.

Періс та Кріс познайомились близько шести років тому, проте спочатку це була лише дружба. А згодом вона переросла у справжні взаємні почуття. Якщо чутки не обманюють, то невдовзі ми станемо свідками іще однієї грандіозної весільної церемонії — можливо, навіть, грандіознішої за нещодавнє весілля сестри Кейт Міддлтон Піппи з Джеймсом Метьюзом чи весілля молодшої сестри самої Періс Ніккі з мільйонером Джеймсом Ротшильдом два роки тому.

Сама Періс Хілтон з цього приводу поки мовчить. Але і не поспішає спростовувати цю новину. Так що, все може бути. ■

Періс та Кріс.

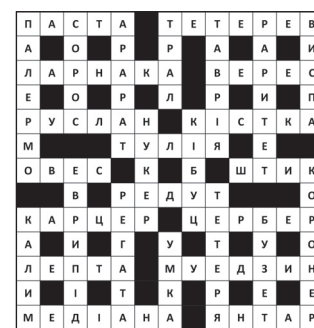
КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №83

По горизонталі:

1. Вапняк, яким у школах пишуть на дощі. 4. Відома приватна клініка швидкої допомоги. 7. Ім'я колишнього Генерального секретаря Комуністичної партії Чилі. 8. У язичників — статуя, що зображує бога. 10. Естрадний та оперний співак, виконавець партії Містера Ікса в першій екранізації оперети Імре Кальмана «Принцеса цирку». 12. Підвищення, на якому відбуваються покази мод. 13. Назва часів татаро-монгольської окупації давньоруських земель. 15. Один із варіантів імені Геракла. 16. Знаменитий іспанський співак, який починав кар'єру як голкіпер мадридського «Реала». 20. Пристрій, який дозволяє людині довго перебувати під водою. 23. Парафіяльний священик у традиційних християнських церквах. 25. Управління державної охорони. 26. Курортне місто на Південному узбережжі Криму. 28. Гідротехнічна споруда для захисту акваторії від морських хвиль. 30. Відомий птах із чубчиком і довгим носом. 31. Пристрій для підняття людей і вантажів нагору. 32. «Пливе... води повен, а весельце хлюп-хлюп, а весельце хлюп-хлюп». (Народна пісня) 33. Ікона Богоматері з піднятими вгору з благословенням руками.

що був рабом Ксанфа. 3. Роман Паоло Коельо. 4. Маса живих організмів, що припадає на одиницю поверхні суші. 5. Східний напрямок. 6. Один з основних інгредієнтів для виготовлення пива. 9. Заглибина в землі чи в камені, якою тече струмок чи річка. 11. Смачна й корисна рідина, яку містять овочі і фрукти. 14. Урочиста пісня, один із головних атрибутів держави. 17. Дощ із крупинками льоду. 18. Острів біля східного узбережжя Азії, найбільший острів, що входить до складу Росії. 19. Ім'я лідера військової хунти та экс-президента Чилі. 21. Один із різновидів настільних ігор. 22. Засаджена переважно однорідними культурами ділянка городу. 23. Хижий нічний птах. 24. Алкогольний напій, який особливо шанували пірати. 27. Головний порт Ємену. 29. Традиційні вигук підтримки гравців під час футбольного матчу.

Кросворд №81 від 5 липня

По вертикалі:

1. Британська письменниця, королева детективу. 2. Знаменитий давньогрецький байкар,

БУВАЄ

Ім — не наїмся, п'ю — не нап'юся

33-річний каліфорнієць за 10 хвилин з'їв 72 хот-доги

Ната НЕТУДИХАТА

Пам'ятаєте персонажів народних казок з іменами Ім — Не Наїмся та П'ю — Не Нап'юся. Виявляється, таких можна зустріти і в реальному житті. Принаймні на перший титул точно претендує 33-річний каліфорнієць Джоуї Честнат, який десять років поспіль є незмінним переможцем традиційного чемпіонату зі швидкісного поїдання хот-догів, який проходить у Нью-Йорку на честь Дня незалежності США. А цього року він навіть побив власний рекорд — за

10 хвилин чоловік з'їв 72 булочки з сосисками. А минулого року він «обмежився» 70 хот-догами, що, однак, вистачило для перемоги. Варто додати, що гра вартувала свічок — за перемогу чемпіон отримав 10 тисяч доларів. Серед жінок першою стала 20-річна Мікі Судо — 41 хот-дог за 10 хвилин. Спонсором конкурсу є американська мережа фаст-фудів Nathan's Famous, головна страва якої — хот-дог.

А от китайський блогер, імені якого не вказується, виставив в інтернет ролик, де він за 53 секунди випиває 100 сирих яєць. Усі

яйця були попередньо розбиті і вилиті у спеціальні кружки — по десять штук у кожній. Зроблено це було не за гроші, а лише заради слави. І рекордсмен свого досяг — за короткий час відео набрало більше двох мільйонів переглядів.

Лишається сподіватися, що після таких рекордів із чемпіонами буде все гаразд. І питання: а скільки ж вони витрачають коштів, щоб прогнати себе в реальному житті? Бо такі рекорди вимагають регулярного тренування, а це — штука недешева. ■

ПОГОДА

12 липня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, короткочасний дощ, місцями град, гроза. Вітер південно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі +18...+20, удень +27...+29.

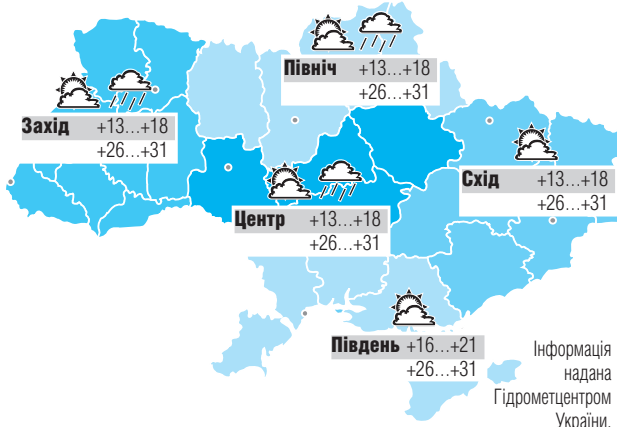
Миргород: короткочасний дощ. Уночі +15...+17, удень +28...+30.

Вінниця: короткочасний дощ. Уночі +15...+17, удень +28...+30.

Одеса: без опадів. Уночі +19...+21, удень +26...+28.

10 липня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 20-25 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 21.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, короткочасний дощ. **Трускавець:** уночі +13...+15, удень +24...+26. **Моршин:** уночі +14...+16, удень +25...+27.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:

03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок:

т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро:

т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації:

т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;

права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;

економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — populy4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,

«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були!», «Це — працює!»,

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,

«Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт»,

«Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою Д друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009082

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок № 507

Верстка та виготовлення

фотоформ —

комп'ютерний центр

редакції «УМ»,

тел.: 454-87-71

Газета виходить

у вівторок, середу, четвер,

п'ятницю—суботу (спільний номер)

Тираж 86734